

Arbetsmiljöstatistik Rapport 2021:3

Arbetsorsakade besvär 2020

Work-Related Disorders 2020



Sveriges officiella statistik



Arbetsmiljöstatistik Rapport 2021:3
Arbetsorsakade besvär 2020



Serie: Arbetsmiljöstatistik ISSN 1652-1110
Produktnummer: AM0502
Ansvarig utgivare: Ann Ponton Klevestedt
Statistikansvarig: Ann Ponton Klevestedt
www.av.se

Utgiven i september 2021



ARBETSMILJÖ
VERKET

Förfrågningar:
Svarstjänsten
010-730 90 00

Tidigare publiceringar

Undersökningarna har genomförts av Statistiska centralbyrån (SCB), sedan 1994 på uppdrag av Arbetsmiljöverket (tidigare Arbetarskyddsstyrelsen). Sedan 2008 görs undersökningen vartannat år. 2007 gjordes ingen undersökning eftersom det då genomfördes en liknande undersökning i hela EU som ett tillägg till AKU. Frågor om besvär orsakade av arbetet har sedan 1991 och fram till 2002 ställts årligen till ett slumpmässigt urval av hela befolkningen. Från och med 2003 års undersökning omfattas endast de sysselsatta.

Previous publishing

The survey has been conducted by Statistics Sweden since 1994 on behalf of the Swedish Work Environment Authority. The survey has been conducted every other year since 2008. No survey was conducted in 2007 because a similar survey was conducted in the entire EU as a supplement to the Labour Force Survey. Since 1991 and up until 2002, a random selection of the total population has been annually asked questions on work-related disorders. Since 2003 the survey only includes employed persons.

Förord

Arbetsmiljöverket har regeringens och riksdagens uppdrag att se till att arbetsmiljön uppfyller de krav som finns i arbetsmiljölagen om att alla ska ha en bra och utvecklande arbetsmiljö. Arbetarskyddsstyrelsen övertog den 1 juli 1994 ansvaret för den officiella statistiken och det ansvaret tog Arbetsmiljöverket över 2001 vid myndighetens tillkomst.

Undersökningen om arbetsorsakade besvär syftar till att kartlägga hälsoproblem på den svenska arbetsmarknaden, som orsakats av arbetet. Undersökningen Arbetsorsakade besvär 2020 genomfördes under perioden april till december 2020 och avser därmed undersökningsår 2020. Frågorna avser besvär man har eller har haft under det senaste året och uppgifterna är utifrån individernas egna upplevelser. Besvären kan ha uppstått under året eller under tidigare år. Frågorna ställs som tilläggsfrågor till SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU). Genom kopplingen till denna undersökning kan särredovisning göras för olika grupper i befolkningen. Uppgifterna från AKU används som bakgrundsinformation. I denna publikation redovisas resultaten könsuppdelade efter yrke, näringsgren, ålder, utbildning, inkomst, sektor och anställningsform.

Arbetsmiljöverket är beställare av rapporten och har ansvarat för rapportstruktur, översiktligt innehåll och slutbearbetning. SCB har genomfört datainsamling och sammanställt resultaten i rapporten.

Arbetsmiljöverket i september 2021
Ann Ponton Klevestedt

Innehåll

Förord	5
Begrepp	8
Sammanfattning.....	9
Om undersökningen	12
Inledning.....	12
Tidigare mätningar.....	12
Genomförande	12
Covid-19 pandemin och arbetsorsakade besvär	13
Redovisning av resultaten	13
1 Besvär till följd av arbetet	15
Var tredje sysselsatt har besvär till följd av arbetet.....	15
2 Orsaker till besvär	17
Orsaker till besvär till följd av olyckshändelse i arbetet.....	17
Orsaker till besvär till följd av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse	18
3 Typ av besvär	20
4 Anmälningar till Försäkringskassan, frånvaro från arbetet, rehabilitering och åtgärder.....	24
Arbetsgivaren är skyldig att anmäla arbetsskada	24
Besvär till följd av arbetet leder till frånvaro	26
Rehabilitering	29
Åtgärder för att lindra, förhindra att besvären kommer tillbaka eller förvärras	30
5 Besvär och sjukfrånvaro efter yrke och näringsgren.....	33
Sysselessatta inom vård och utbildning är särskilt utsatta för besvär till följd av arbetet	33
Hög frånvaro från arbetet bland undersköterskor och sjuksköterskor på grund av de besvär man har till följd av arbetet	35
Sysselessatta med besvär efter näringsgren	37
Work-related disorders 2020	39
Summary.....	39

Bilaga 1 – Beskrivning av yrkesklassificering SSYK 2012.....	42
Bilaga 2 – Beskrivning av näringsgrensindelning SNI 2007	43
Bilaga 3 – Frågeformulär.....	46

Begrepp

Nedan beskrivs några viktiga begrepp som förekommer i denna publikation.

Besvär till följd av arbetet - besvär på grund av olyckshändelse i arbete och/eller av andra förhållanden i arbetet än arbetsolycka.

Sammanfattning

Undersökningen om arbetsorsakade besvär kartlägger besvär till följd av arbetet i den sysselsatta befolkningen i åldern 16-74 år. Resultatet från undersökningen 2020 visar att nära var tredje sysselsatt person, 32 procent, har haft besvär till följd av arbetet under den senaste 12-månadersperioden. Detta motsvarar drygt 1,6 miljoner personer av landets drygt 5 miljoner sysselsatta. Det är en ökning jämfört med 2018, då motsvarande andel var 28 procent. En bidragande orsak till denna ökning är det ökade antalet upplevda besvär på grund av smitta. Med anledning av på covid-19 pandemin under 2020 kan det vara rimligt att anta att ökning av smitta kan hänföras till pandemin. Då frågekonstruktionen möjliggör att ange flera orsaker till besvär är det svårt att separera en specifik orsak som förklarar ökningen totalt sett.

Besvären kan ha orsakats av en olyckshändelse eller andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse. Undersökningen kartlägger vidare specifik orsak till besvären, vilken typ av besvär sysselsatta har av arbetet, om besvären har lett till sjukfrånvaro och om arbetsgivaren eller den drabbade själv har vidtagit några åtgärder i arbetet för att lindra besvären eller förhindra att de uppstår på nytt. Undersökningen genomfördes under perioden april till december 2020 och referensperioden var i huvudsak de senaste 12 månaderna. Detta innebär att genomförandet och referensperioden av undersökningen till viss del innefattar den period då covid-19 pandemin pågår i Sverige och i övriga världen. Pandemin har på flera sätt påverkat samhället och förändrat arbetssituationen för många sysselsatta och det är rimligt att anta att pandemin har haft en viss inverkan på vissa resultat i undersökningen om arbetsorsakade besvär 2020.

I rapportens tabellbilaga redovisas resultaten totalt samt efter kön, ålder, utbildning, inkomst, sektor, anställningsform, län samt yrke och näringsgren.

Olyckor i arbetet står för en mindre andel av besvären

Andelen sysselsatta med besvär till följd av olyckshändelse i arbetet står för en mindre del av den totala andelen sysselsatta med besvär till följd av arbetet. Fem procent av de sysselsatta har besvär till följd av olyckshändelse i arbetet, och är lika vanligt för kvinnor och män. De arbetsolyckor som är orsak till besvär till följd av arbetet, är framför allt fallolyckor tillsammans med feltramp, lyft eller annan överbelastning.

Andelen sysselsatta med besvär till följd av olyckshändelse i arbetet är oförändrad jämfört med föregående mätning.

Andel besvär till följd av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse högre jämfört med 2018

Det är vanligare att besvär till följd av arbetet beror på andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse. Andelen sysselsatta med besvär till följd av andra förhållanden är 29 procent. Detta kan jämföras med 2018 då motsvarande andel var 25 procent.

Ökningen av den totala andelen sysselsatta med besvär till följd av arbetet jämfört med 2018 kan i huvudsak hänföras till besvär till följd av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse.

Besvär av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse är vanligare bland kvinnor, 36 procent, än bland män, 24 procent.

För hög arbetsbelastning är den vanligaste orsaken till arbetsorsakade besvär

Hög arbetsbelastning är den vanligaste orsaken till besvär av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse, det gäller oavsett kön, ålder, inkomst, sektor, utbildning eller anställningsform. Hög arbetsbelastning var orsak till besvär hos 64 procent av de sysselsatta med besvär till följd av andra förhållanden i arbetet.

Besvär till följd av arbetet som orsakats av hög arbetsbelastning upplevs i hög utsträckning av bland annat kvinnor som arbetar inom kommun och region, där hög arbetsbelastning är orsak till besvär för 72 respektive 79 procent av sysselsatta med besvär av andra orsaker i arbetet än olyckshändelse.

Fördelningen av orsaker till besvär av andra förhållanden 2020 liknar överlag fördelningen 2018. En skillnad är att andelen smitta har ökat, även om andelen är på en relativt låg nivå totalt sett. Ökningen av smitta kan vara en del av förklaring till ökningen på total nivå. Med tanke på covid-19 pandemin under 2020 kan det vara rimligt att anta att ökning av smitta kan hänföras till pandemin. Då frågekonstruktionen möjliggör att ange flera orsaker till besvär är det svårt att separera en specifik orsak som förklarar ökningen totalt sett. Pandemin kan också ha påverkat andra orsaker såsom exempelvis hög arbetsbelastning men endast andelen för smitta har förändrats i hög grad jämfört med 2018.

Trötthet och fysisk smärta eller värk är vanliga besvär till följd av arbetet

Trötthet, fysisk smärta eller värk samt problem med nacke, axel och arm är de vanligaste typerna av besvär bland sysselsatta som har besvär till följd av arbetet. 74 procent av sysselsatta med besvär till följd av arbetet, besväras av trötthet. Motsvarande andel för fysisk smärta eller värk är 64 procent och 58 procent för problem med nacke, axel och arm.

Besvär av trötthet och fysisk smärta eller värk är de vanligast förekommande besvären till följd av arbetet oavsett kön, ålder eller inkomst.

Yngre har mer oro och ångest på grund av arbetet

Den yngsta åldersgruppen 16-29 år har tillsammans med åldersgruppen 30-49 år i högre grad besvär av oro eller ångest och symptom på depression eller utmattningssyndrom, jämfört med åldersgrupperna 50-64 och 65-74 år. I åldersgrupperna 16-29 och 30-49 år har nästan varannan sysselsatt person med besvär till följd av arbetet, besvär av oro och ångest.

Få anmälningar om arbetsskada till följd av arbetsorsakade besvär

I knappt hälften av fallen med sysselsatta med besvär till följd av olyckshändelse har arbetsgivaren eller personen själv anmält omständigheterna för en eller flera av de olyckor som ligger till grund för besvären. Besvär av andra orsaker i arbetet än olyckshändelse anmäls i lägre grad än besvär av arbetsolyckor. Av sysselsatta med besvär till följd av andra orsaker i arbetet än olyckshändelse har arbetsgivaren eller den drabbade själv gjort en anmälan om arbetssjukdom till Försäkringskassan för minst något av besvären i sex procent av fallen.

Besvär till följd av arbetet leder till frånvaro

Ungefär tre av tio sysselsatta med besvär till följd av arbetet, har varit frånvarande från arbetet på hel- eller deltid på grund av besvären minst någon gång under det senaste året. Till frånvaron räknas förutom sjukskrivning också om personen tagit ut semester, flexledighet eller ledighet utan ersättning på grund av besvären.

Sysselsatta inom vård och utbildning upplever besvär till följd av arbetet i högre utsträckning

Inom näringsgrenarna Vård och omsorg; sociala tjänster samt Utbildning har ungefär 40 procent sysselsatta någon form av besvär till följd av arbetet. Andra näringsgrenar med höga andelar sysselsatta med besvär till följd av arbetet är Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering, Byggverksamhet samt Kultur, nöje och fritid med 35 procent.

Även sett till yrken framträder ett likartat mönster. Till exempel har nära varannan undersköterska, 48 procent, besvär till följd av arbetet. Andra yrken med särskilt hög andel sysselsatta med besvär är sjuksköterskor, 46 procent, grundskollärare, fritidspedagoger och förskollärare, 46 procent, samt snickare, murare och anläggningsarbetare, 45 procent.

Om undersökningen Arbetsorsakade besvär

Inledning

Undersökningen om arbetsorsakade besvär syftar till att kartlägga de hälsoproblem som orsakas av arbetet för de sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden. Kartläggningen avser besvär till följd av arbetet under de senaste tolv månaderna.

Undersökningen ger bland annat information om orsak till besvären och vilken typ av besvär sysselsatta har till följd av arbetet. Andra frågor som undersöks är frånvaro från arbetet till följd av besvären, arbetsgivarens kännedom om besvären och om den anställde själv eller arbetsgivaren har vidtagit några åtgärder för att lindra besvären, förhindra att besvären förvärras eller återkommer.

Frågeformuläret som ligger till grund för datainsamlingen är oförändrat sedan 2018. Inför undersökning om arbetsorsakade besvär 2018 gjorde Arbetsmiljöverket en översyn av frågeformuläret i samarbete med verkets användarråd för den officiella statistiken och andra användare. Översynen syftade till att anpassa frågorna för att bättre spegla dagens arbetsliv. Innan översynen hade formuläret haft ungefär samma struktur och innehåll sedan 1995. I och med omarbetningen av formuläret 2018, kan inga jämförelser göras med resultat från 2016 eller tidigare.

Tidigare mätningar

Undersökningen om arbetsorsakade besvär genomfördes årligen mellan åren 1991 och 2006 som tillägg till SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU). Sedan 2008 genomförs undersökningen vartannat år.

Genomförande

Datainsamlingen som ligger till grund för 2020 års resultat genomfördes under perioden april till och med december 2020. Insamlingen har gjorts med hjälp av telefonintervjuer.

Frågorna om arbetsorsakade besvär ställs i direkt anslutning till SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU). Efter avslutad AKU-intervju ställs frågorna om arbetsorsakade besvär till samtliga sysselsatta personer i åldern 16–74 år. De personer som svarar ja på en eller båda frågorna om man 1) haft besvär någon gång under de senaste 12 månaderna till följd av en olyckshändelse i arbetet eller 2) om man haft besvär någon gång under

de senaste 12 månaderna till följd av andra förhållanden i arbetet än en olyckshändelse, får svara på ytterligare ett 30-tal frågor.

I ordinarie urval till AKU-intervjun ingår ungefär 46 000 personer. Av dessa får sysselsatta personer i ålder 16-74 år som har svarat på AKU-intervjun, ungefär 16 500 personer, screeningfrågan om besvär. Ungefär 11 500 personer deltog i undersökningen. Av dessa har 3 680 personer (32 %) svarat Ja på frågan om man har besvär på grund av olyckshändelse i arbetet och/eller besvär av andra förhållande i arbetet än olyckshändelse.

Covid-19 pandemin och arbetsorsakade besvär

Insamlingen av uppgifter pågick under det att covid-19 pandemin fått fäste i Sverige. Det är rimligt att anta att svaren i någon mån kan ha påverkats av den förändrade arbetssituationen som många sysselsatta fick efter pandemins utbrott. Då undersökningen inte är designad för att göra en jämförelse av situationen före och efter covid-19 pandemin är det dock inte möjligt att dra några säkra slutsatser om pandemins effekter. Men där resultaten kan antas ha påverkats av covid-19 pandemin kommenteras det i rapporten.

Redovisning av resultaten

Publikationen Arbetsorsakade besvär 2020 innehåller en textdel, en tabellbilaga samt en kvalitetsdeklaration. I kvalitetsdeklarationen finns närmare information om urval, svarsfrekvenser, skattningsförfaranden, definitioner och felkällor. I tabellbilagan finns resultaten redovisade efter kön, ålder, inkomst, utbildningsnivå, sektor, anställningsform, län samt yrke och näringsgren. I tabellerna redovisas resultaten som punktskattningar tillsammans med ett osäkerhetstal i form av ett 95-procentigt konfidensintervall.

Resultaten redovisas inte för redovisningsgrupper med färre än 50 svarande eller i de fall punktskattningen tillsammans med osäkerhetstalet inte med säkerhet kan sägas vara skiljt från noll. Resultat som inte redovisas med hänsyn till ovanstående markeras i tabellerna med en punkt (.).

Redovisningsgrupper

Indelningen efter yrke och näringsgren följer standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) respektive standard för svensk näringsgrensindelning (SNI).

Uppgifter om utbildningsnivå kommer från utbildningsregistret och gäller individens högsta avslutade utbildning.

Inkomstgrupperna är indelade utifrån befolkningens sammanräknade förvärvsinkomst. Befolkningen delas in i fyra lika stora delar där varje del innehåller 25 procent, så kallade kvartiler. Mellan varje kvartil finns ett gränsvärde. Gränsvärdet för den första inkomstgruppen är värdet där 25 procent av befolkningen har en lägre inkomst, det vill säga värdet mellan kvartil 1 och 2. Gränsvärdet för den andra inkomstgruppen är det värde där 75 procent av befolkningen har en lägre inkomst, det vill säga värdet mellan kvartil 3 och 4. Det innebär att gränsvärdena delar in befolkningen i tre grupper där den första innehåller 25 procent av befolkningen, den andra 50 procent av befolkningen och den tredje 25 procent av befolkningen.

1 Besvär till följd av arbetet

Var tredje sysselsatt har besvär till följd av arbetet

Nära var tredje sysselsatt person, 32 procent, har haft besvär till följd av arbetet någon gång under den senaste 12-månadersperioden. Detta motsvarar drygt 1,6 miljoner personer av landets drygt 5 miljoner sysselsatta. Besvär till följd av arbetet är vanligare bland kvinnor än bland män. I undersökningen 2020 hade 37 procent av kvinnorna besvär till följd av arbetet och 27 procent av männen. Däremot finns inget tydligt samband mellan ålder och besvär till följd av arbetet bland sysselsatta under 65 år. I åldersgrupperna under 65 år finns ingen eller marginell skillnad i andelen sysselsatta med besvär till följd av arbetet. Bland sysselsatta i åldersgruppen 65–74 år är andelen med besvär till följd av arbetet markant lägre jämfört med övriga åldersgrupper.

Resulten redovisade efter sektor visar att andelen sysselsatta med besvär till följd av arbetet skiljer sig en del mellan anställda inom stat, kommun, region och privata sektorn. Bland anställda inom kommun och region har strax över 40 procent besvär av arbetet, motsvarande andel för anställda inom staten och den privata sektorn ligger kring 30 procent. Särskilt utsatta är kvinnor inom kommunal och regional sektor, där andelen med besvär är 44 respektive 43 procent.

I undersökningen kartläggs besvär till följd av olyckshändelse i arbetet och besvär till följd av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse, var för sig.

En av tjugo sysselsatta har besvär till följd av olyckshändelse

Andelen sysselsatta med besvär som har orsakats av olyckshändelse i arbetet, står för en mindre andel av den totala andelen sysselsatta med besvär till följd av arbetet. Fem procent av den sysselsatta befolkningen har haft besvär under de senaste tolv månaderna till följd av olyckshändelse i arbetet. Olyckshändelsen i sig kan ha inträffat under referensperioden eller tidigare och besvären kan bero på en eller flera olyckor. Olyckshändelser som inträffar på väg till eller från arbetet räknas bara om resan görs på betald arbetstid.

Andelen sysselsatta med besvär till följd av olyckshändelse i arbetet är ungefär samma för kvinnor som för män.

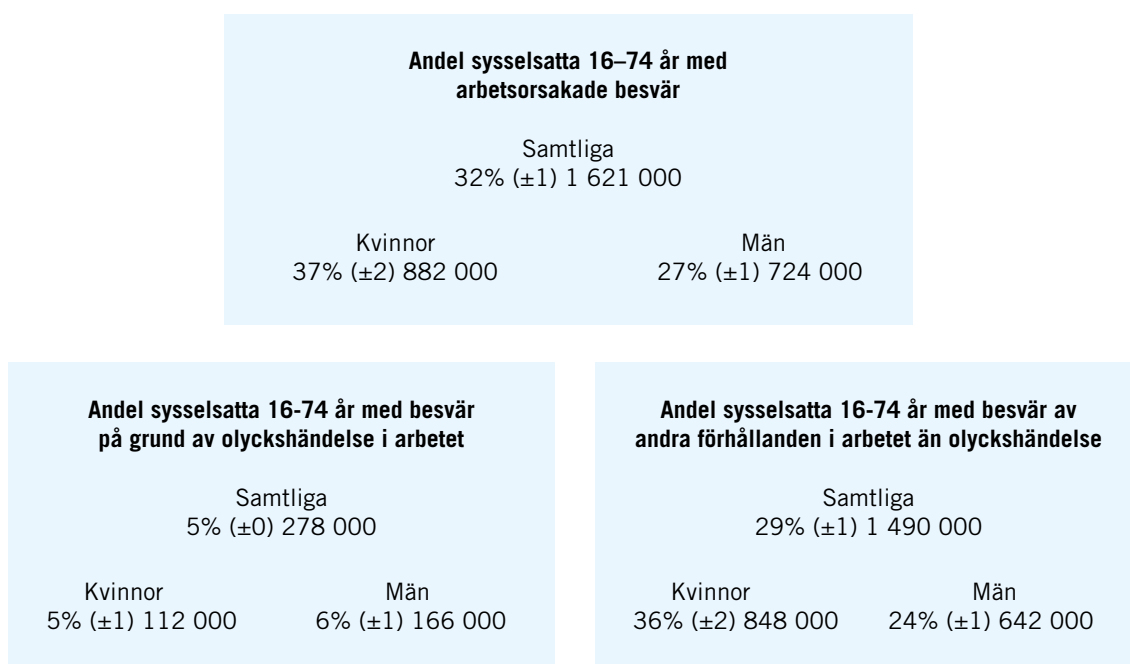
Tre procent av den sysselsatta befolkningen har besvär av arbetsolycka på ett sådant sätt att besvären begränsar personen både i och utanför arbetet. Begränsningen behöver inte innebära att personen har behövt avstå från aktiviteter men att man har känt obehag av besvären, till exempel på grund av smärta eller nedsatt rörlighet.

Fler kvinnor än män har besvär till följd av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse

Det är vanligare bland sysselsatta personer att ha besvär av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse. Nära tre av tio sysselsatta, 29 procent, har besvär till följd av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse. Det är en ökning jämfört med mätningen 2018 då motsvarande andel var 25 procent. Besvär av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse är vanligare bland kvinnor, 36 procent, än bland män, 24 procent.

Andelen med besvär av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse, där besvären medför att personen är begränsad både i och utanför arbetet, är 13 procent av de sysselsatta totalt. Andelen är högre för kvinnor, 16 procent, än för män, 10 procent.

Figur 1. Andel sysselsatta¹ 16-74 år med arbetsorsakade besvär, skattat antal sysselsatta, år 2020².



¹ Under referensperioden hade Sverige totalt 5 065 000 sysselsatta.

² Figuren visar avrundade siffror. Tal under 0,5 avrundas till 0.

2 Orsaker till besvär

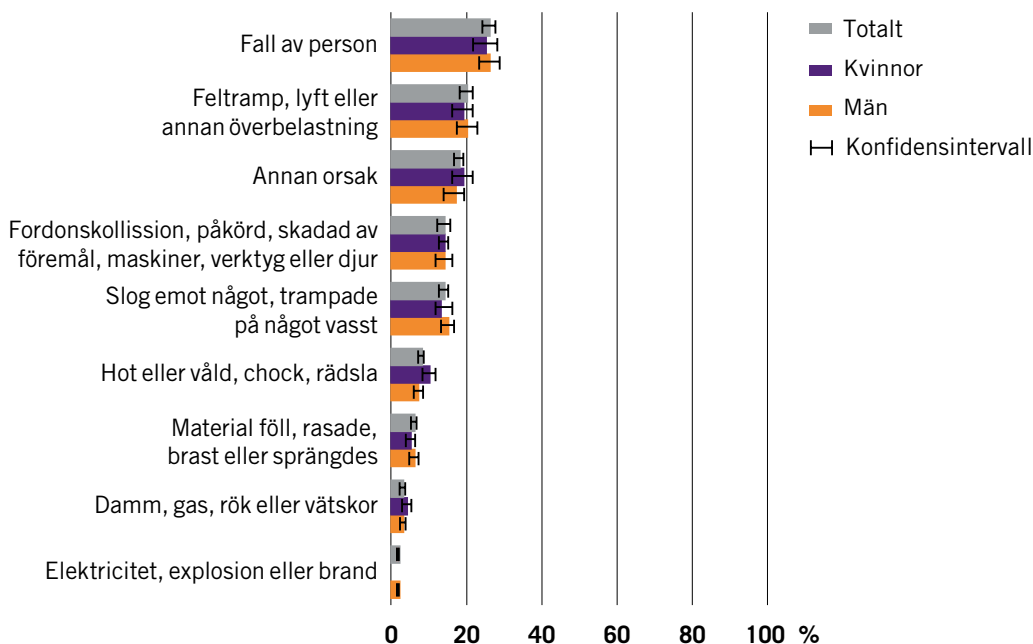
I undersökningen kartläggs besvär i den sysselsatta befolkningen som har orsakats av olyckshändelse i arbetet respektive besvär som har orsakats av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse. Denna indelning mellan besvär av olycka och besvär av andra orsaker i arbetet än olycka följs i mätningen upp var för sig med frågor om vad som specifikt orsakade besvären.

Orsaker till besvär till följd av olyckshändelse i arbetet

Var tjugonde sysselsatt i åldern 16-74 år har haft besvär någon gång under det senaste året, till följd av olyckshändelse i arbetet.

De vanligaste orsakerna till de arbetsolyckor som ligger bakom besvär till följd av arbetet, är fallolyckor tillsammans med feltramp, lyft eller annan överbelastning. Knappt 20 procent av orsakerna till arbetsolyckor är kategoriserad som annan orsak, där man i mätningen inte fångar den specifika orsaken till olyckshändelsen.

Figur 2. Orsaker till besvär till följd av olyckshändelse i arbetet, andel av sysselsatta med besvär till följd av olyckshändelse i arbetet, totalt samt för kvinnor och män, år 2020.



Orsaker till besvär till följd av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse

Det är betydligt vanligare att de besvär sysselsatta personer har av arbetet, beror på andra förhållanden i arbetet än på olyckshändelse. Andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse kan vara organisatoriska eller sociala faktorer som hög arbetsbelastning, otydliga eller motstridiga krav, bristande stöd och uppskattning från chefen eller mobbing. Det kan också vara fysiska faktorer i arbetsmiljön eller arbetsuppgiften i sig som är orsak till besvären, exempel på sådana orsaker är vibrationer och buller eller att arbetet är fysiskt tungt eller monotont.

Undersökningen mäter besvär man har haft under de senaste 12 månaderna. Besvären kan ha orsakats av förhållanden i nuvarande eller tidigare arbete, på samma eller någon tidigare arbetsplats.

För hög arbetsbelastning var den vanligaste orsaken till arbetsorsakade besvär

Den vanligaste orsaken till besvär av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse är för hög arbetsbelastning, det gäller oavsett kön, ålder, inkomst, sektor, utbildning eller anställningsförhållande. Hög arbetsbelastning var orsak till besvär hos 64 procent av de sysselsatta med besvär till följd av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse.

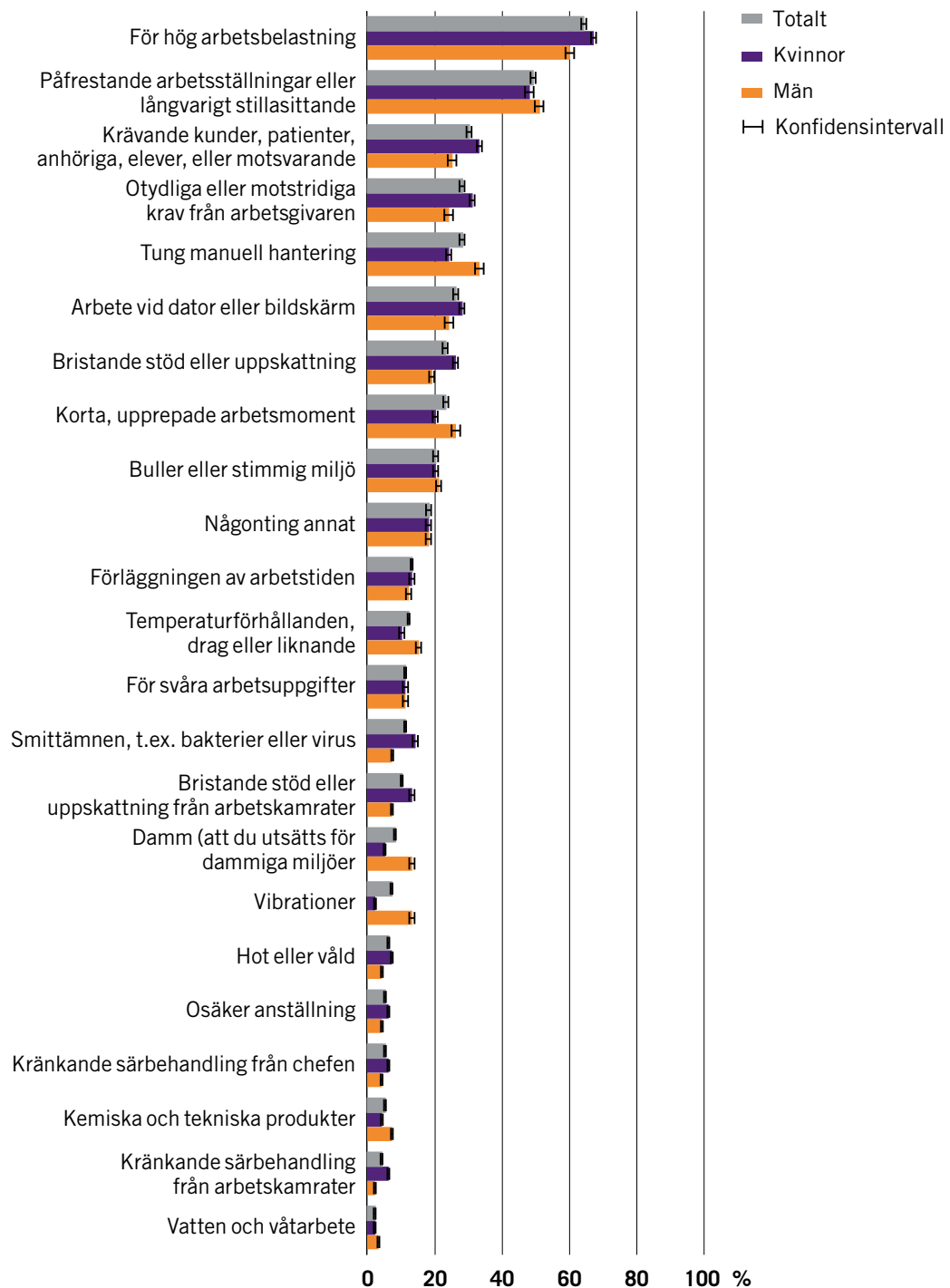
Medan hög arbetsbelastning inte ser ut att hänga samman med ålder eller inkomst är skillnaden stor mellan sektorer. Särskilt utsatta är kvinnor som arbetar inom kommun och region, där hög arbetsbelastning är orsak till besvär för 72 respektive 79 procent av sysselsatta med besvär av andra orsaker i arbetet än olyckshändelse. Motsvarande andel är 62 procent inom statlig sektor och 61 procent inom privat sektor.

Fördelningen av orsaker till besvär av andra förhållanden 2020 liknar överlag fördelningen 2018. Jämfört med föregående undersökning är smittämnen en orsak till besvär som har ökat. Detta kan tänkas vara en effekt av covid-19 pandemin under 2020. Smittämnen står dock för en mindre andel av de orsaker som kan anges, cirka 11 procent. Motsvarande andel 2018 var 5 procent.

Det är dock svårt att separera en specifik orsak som förklarar ökningen totalt sett då frågekonstruktionen möjliggör att ange flera orsaker till besvär.

Om man ser till skillnader mellan könen är bristande stöd eller uppskattning från arbetskamrater, kränkande särbehandling från arbetskamrater samt smittämnen relativt sett vanligare orsaker till besvär bland kvinnor än bland män. Omvänt så är till exempel vibrationer, damm, kemiska och tekniska produkter vanligare orsak till besvär för män än för kvinnor.

Figur 3. Orsaker till besvär till följd av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse, andel av sysselsatta med besvär till följd av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse, totalt samt för kvinnor och män, år 2020.



3 Typ av besvär

Ungefär var tredje sysselsatt person, 32 procent, har någon typ av besvär till följd av arbetet. Besvären kan ha orsakats av olyckshändelse i arbetet och/eller andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse. När frågor ställs i undersökningen om typ av besvär görs ingen skillnad på om besvären beror på olyckshändelse eller andra förhållanden i arbetet. Samma person kan ha flera typer av arbetsorsakade besvär.

De besvär en person har till följd av arbetet kan ta sig vitt skilda uttryck. Man kan ha besvär i en specifik kroppsdel som rygg, nacke eller knän. Man kan lida av generell smärta och värk i kroppen eller ha besvär av psykosomatisk karaktär som sömnbesvär, oro eller utmattningssyndrom.

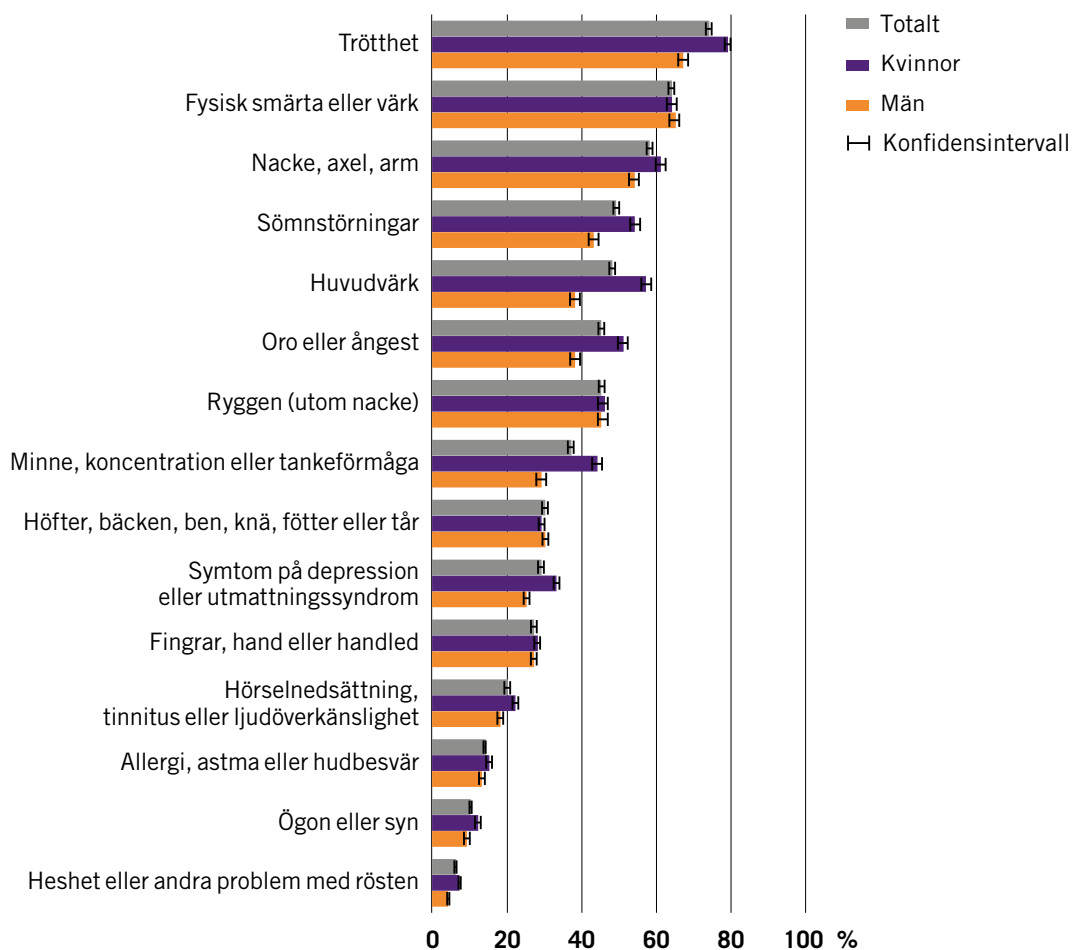
Trötthet och fysisk smärta eller värk är vanliga besvär till följd av arbetet

De vanligaste typerna av besvär är trötthet, fysisk smärta eller värk samt problem med nacke, axel och arm. Allra vanligast är trötthet. Av sysselsatta med besvär till följd av arbetet har 74 procent besvär av trötthet. Motsvarande andel för fysisk smärta eller värk är 64 procent och 58 procent för problem med nacke, axel och arm.

Trötthet och fysisk smärta eller värk är de vanligaste besvären till följd av arbetet oavsett kön, ålder eller inkomst. En grupp som sticker ut särskilt vad gäller besvär av trötthet är kvinnor anställda i regional sektor. Nära nio av tio kvinnor anställda i regioner som har besvär till följd av arbetet, besväras av trötthet.

Generellt har kvinnor i högre grad än män huvudvärk, problem med minne, koncentration eller tankeförmåga, oro eller ångest, trötthet och sömnstörningar. Fysiska besvär som smärta eller värk och problem i specifika kroppsdelar som ryggen, höfter, bäcken, ben, knän och fötter eller fingrar, hand eller handled drabbar kvinnor och män i ungefär samma grad.

Figur 4. Typ av besvär till följd av arbetet, andel av sysselsatta med besvär till följd av olyckshändelse i arbetet eller andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse, totalt samt för kvinnor och män, år 2020.



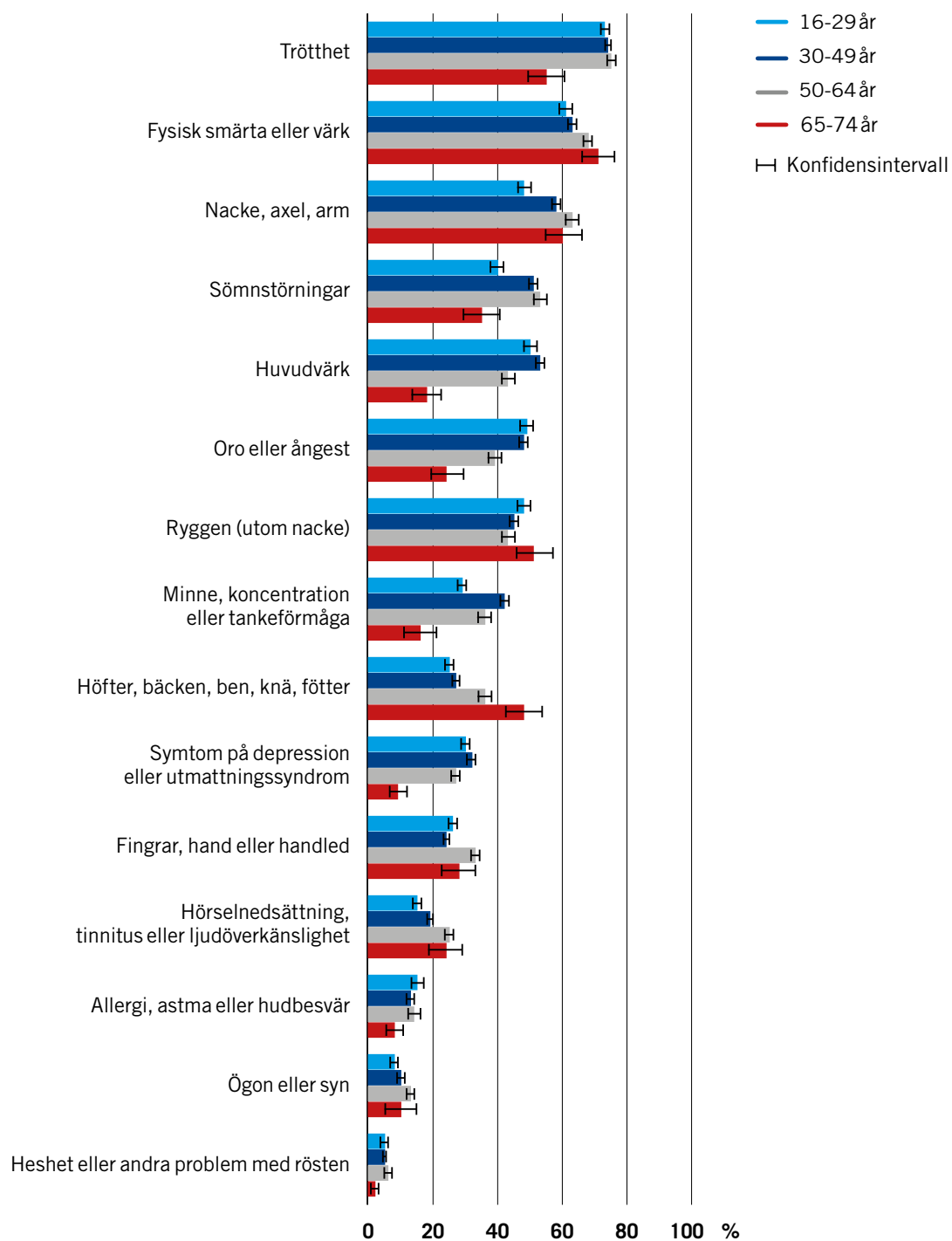
Yngre har mer oro och ångest på grund av arbetet

Om man tittar närmare på typ av besvär, bland sysselsatta som har besvär till följd av arbetet, och hur de hänger samman med ålder så har den yngsta åldersgruppen 16-29 år, tillsammans med åldersgruppen 30-49 i högre grad besvär av oro eller ångest och symptom på depression eller utmattningssyndrom, jämfört med åldersgrupperna 50-64 och 65-74. I åldersgrupperna 16-29 och 30-49 år har nästan varannan sysselsatt person med besvär till följd av arbetet, besvär av oro och ångest. Motsvarande andel för åldersgrupperna 50-64 och 65-74 år är 39 respektive 24 procent.

Problem med minne, koncentration eller tankeförmåga är vanligare i åldersgruppen 30-49 år jämfört med den yngsta och den äldsta åldersgruppen. I åldersgruppen 30-49 år har 42 procent av de sysselsatta med besvär till följd av arbetet, problem med minne, koncentration eller tankeförmåga. Motsvarande andel i åldersgruppen 16-29 år är 29 procent, och i åldersgruppen 65-74 är andelen sysselsatta med besvär till följd av arbetet som har problem med minne, koncentration och tankeförmåga 16 procent.

Sysselsatta med besvär till följd av arbetet i åldersgruppen 65-74 år har generellt mindre besvär till följd av arbetet jämfört med yngre åldersgrupper. Rimligen fortsätter inte personer med många eller allvarliga besvär till följd av arbetet, att arbeta efter 65 års ålder. Framförallt har åldersgruppen 65-74 år mindre besvär av typer som ofta kopplas till stress; trötthet, huvudvärk, oro eller ångest, symptom på depression eller utmattningssyndrom och problem med minne, koncentration eller tankeförmåga.

Figur 5. Typ av besvär till följd av arbetet, andel av sysselsatta med besvär till följd av olyckshändelse i arbetet eller andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse, efter åldersgrupp, år 2020.



4 Anmälningar till Försäkringskassan, frånvaro från arbetet, rehabilitering och åtgärder

Arbetsgivaren är skyldig att anmäla arbetskada

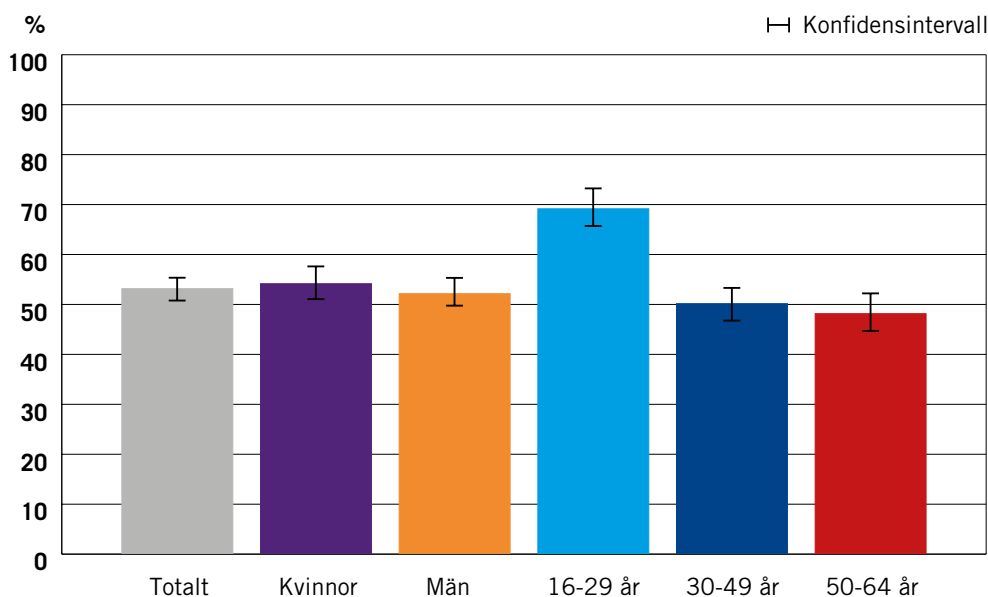
Om en anställd skadar sig på arbetet eller blir sjuk på grund av förhållanden i arbetet ska arbetsgivaren informeras om det. Arbetsgivaren ska då göra en arbetsskadeanmälan till Försäkringskassan. Den anställde kan även, liksom egenföretagare, anmäla arbetsskadan själv.

Långt ifrån alla olyckshändelser i arbetet anmäls

I knappt hälften av fallen med sysselsatta med besvär till följd av olyckshändelse, har arbetsgivaren eller personen själv, anmält omständigheterna för en eller flera av de olyckor som ligger till grund för besvären. Det innebär omvänt att för mer än varannan sysselsatt med besvär till följd av en eller flera olyckshändelser på arbetet har ingen sådan anmälan till Försäkringskassan gjorts. Anmälan kan ha gjorts under 2020 eller tidigare.

Att arbetskada till följd av olyckshändelse inte anmäls till Försäkringskassan är särskilt vanligt bland sysselsatta i den yngsta åldersgruppen, 16-29 år. I den yngsta åldersgruppen gjordes ingen anmälan om arbetskada för nära sju av tio, 69 procent, med besvär till följd av olyckshändelse i arbetet. I åldersgrupperna 30-49 och 50-64 år gjordes ingen anmälan i ungefär hälften av fallen, 50 respektive 48 procent.

Figur 6. Ingen anmälan om arbetsskada har gjorts till Försäkringskassan, sysselsatta med besvär till följd av olyckshändelse i arbetet, totalt samt för kvinnor, män och åldersgrupp, år 2020*.



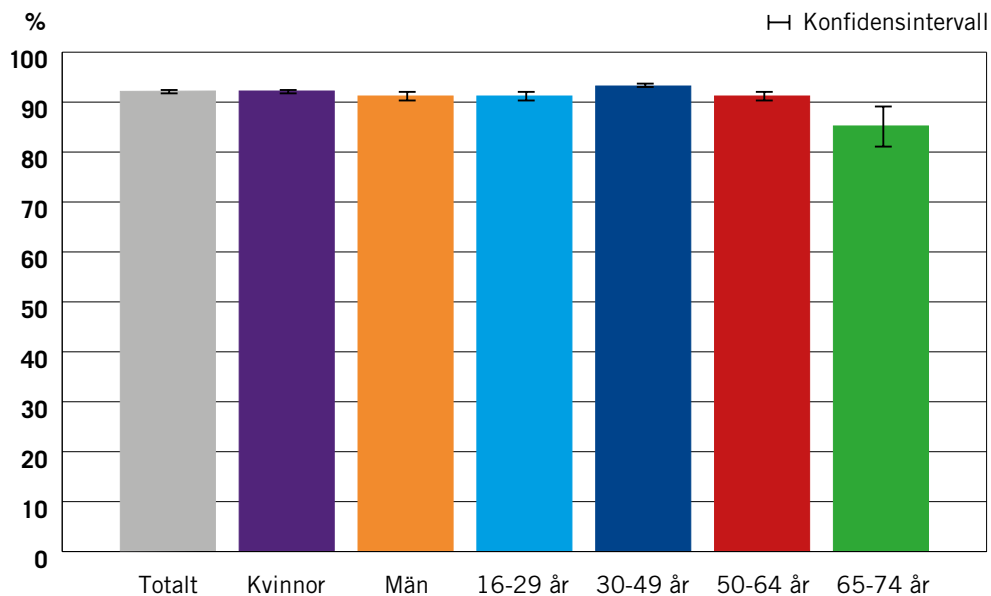
*Anmälningar för åldersgruppen 65-74 redovisas inte på grund av för litet svarsunderlag.

Endast ett fåtal gör en anmälan om arbetsskada till följd av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse

Ungefär tre av tio, 29 procent, av den sysselsatta befolkningen har besvär till följd av arbetet som inte beror på olyckshändelse, och 13 procent i sådan grad att det begränsar personen både i och utanför arbetet.

För 6 procent av sysselsatta med besvär till följd av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse har arbetsgivaren eller den drabbade själv gjort en anmälan om arbetssjukdom till Försäkringskassan för minst något av besvären. Anmälan kan ha gjorts under 2020 eller tidigare. Andelen sysselsatta med besvär till följd av andra orsaker i arbetet än olyckshändelse för vilka arbetsgivaren eller den drabbade själv inte har gjort en anmälan om arbetssjukdom till Försäkringskassan är 92 procent. För 2 procent saknas uppgift om anmälan har gjorts eller inte.

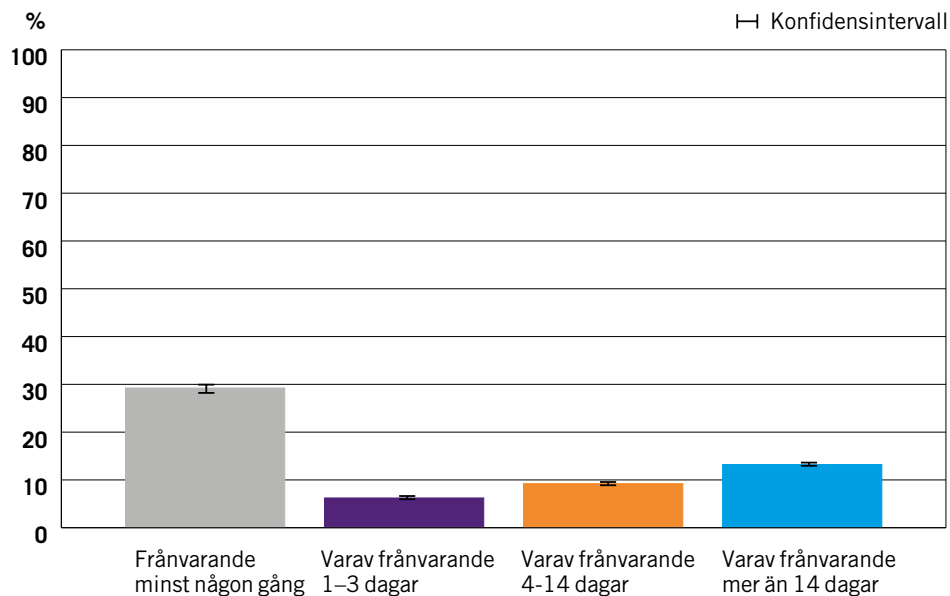
Figur 7. Ingen anmälan om arbetsskada har gjorts till Försäkringskassan, sysselsatta med besvär till följd av andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse, totalt samt för kvinnor, män och åldersgrupp, år 2020.



Besvär till följd av arbetet leder till frånvaro

Ungefär tre av tio sysselsatta med besvär till följd av arbetet, 29 procent, har varit frånvarande från arbetet på hel- eller deltid på grund av besvären minst någon gång under det senaste året. Då räknas förutom sjukskrivning också om personen tagit ut semester, flexledighet eller ledighet utan ersättning på grund av besvären. Av de som varit frånvarande från arbetet på grund av besvär till följd av arbetet, var 13 procent frånvarande sammanlagt mer än två veckor under den senaste 12-månadersperioden.

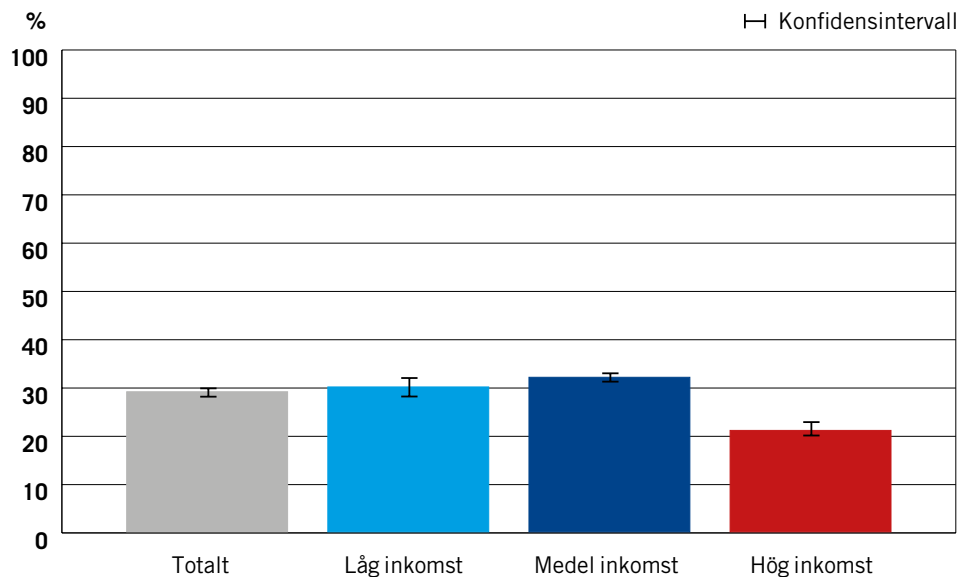
Figur 8. Frånvaro från arbetet till följd av besvär man har på grund av arbetet, samt frånvarons längd. Andel av sysselsatta med besvär till följd av arbetet, totalt, år 2020.



Undersökningen visar inga tydliga skillnader i frånvaro från arbetet på grund av besvären, sett till kön eller ålder. Däremot finns en skillnad i frånvaro till följd av besvären beroende på inkomst och anställningsform.

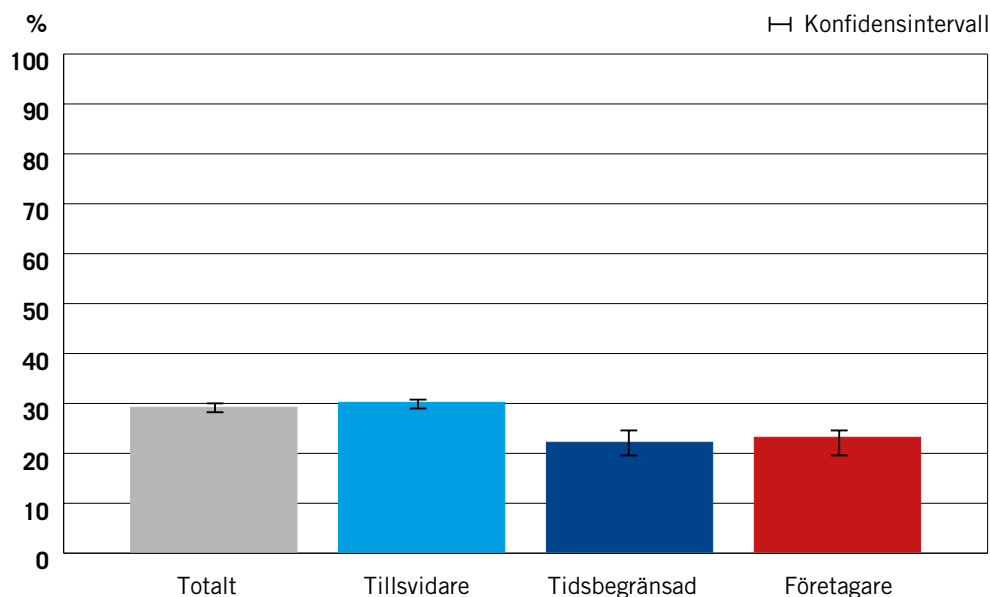
Sysselsatta med låg- och medelinkomst är i högre grad frånvarande från arbetet på grund av de besvär man har till följd av arbetet, 30 respektive 32 procent av sysselsatta med besvär till följd av arbetet, jämfört med 21 procent av sysselsatta med besvär till följd av arbetet i den högsta inkomstkvartilen.

Figur 9. Frånvaro från arbetet minst någon gång under den senaste 12-månadersperioden, på grund av de besvär man har till följd av arbetet. Andel av sysselsatta med besvär till följd av arbetet, totalt och efter inkomstgrupp, år 2020.



Tillsvidareanställda är frånvarande på grund av besvären i något högre grad än tillfälligt anställda och egenföretagare. Av de tillsvidareanställda med besvär till följd av arbetet, har 30 procent varit frånvarande på grund av besvären minst någon gång under den senaste 12-månadersperioden, jämfört med 22 procent av de tillfälligt anställda och 23 procent av egenföretagare.

Figur 10. Frånvaro från arbetet minst någon gång under den senaste 12-månadersperioden, på grund av de besvär man har till följd av arbetet. Andel av sysselsatta med besvär till följd av arbetet, totalt och efter anställningsform, år 2020.



Varannan sysselsatt med besvär av arbetet har varit i kontakt med vårdpersonal för besvären

Drygt varannan person, 52 procent, av de sysselsatta med besvär till följd av arbetet hade varit i kontakt med vårdpersonal för sina besvär under de senaste 12 månaderna. Till vårdpersonal räknas till exempel läkare, fysioterapeut/sjukgymnast, psykoterapeut eller kiropraktor.

Rehabilitering

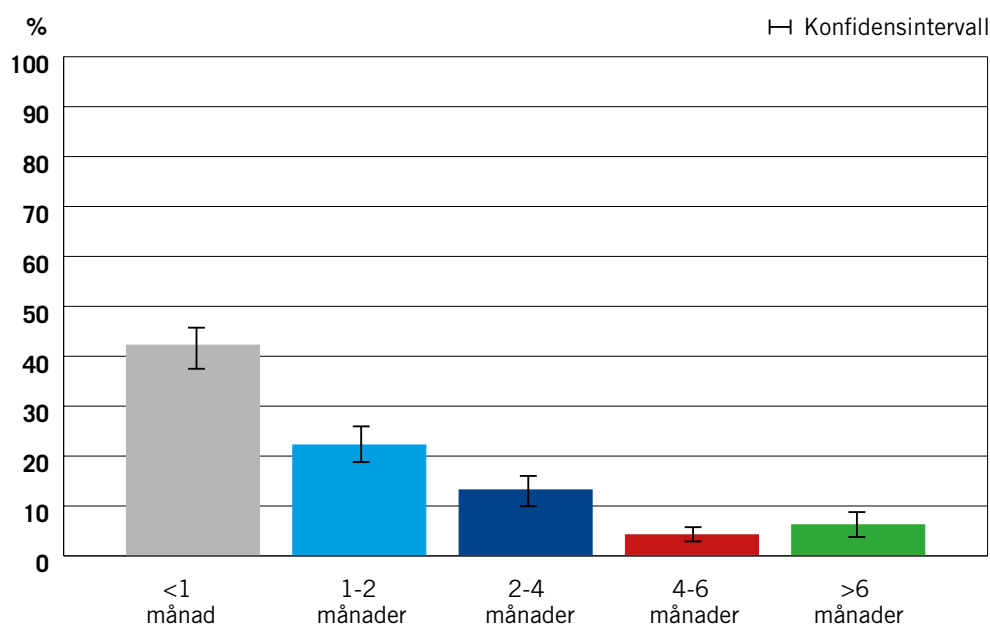
När en anställd är sjukskriven mer än två veckor ska arbetsgivaren anmäla detta till Försäkringskassan. Hälso- och sjukvården ansvarar för den medicinska rehabiliteringen och arbetsgivaren har ansvar för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen, som syftar till att medarbetaren ska behålla eller återfå sin arbetsförmåga. Försäkringskassan utreder behovet av arbetslivsinriktade åtgärder och samordnar insatser från sjukvården, arbetsgivaren och andra aktörer med målsättningen att personen ska kunna återgå i arbete.

I undersökningen om arbetsorsakade besvär frågas personer som varit frånvarande från arbetet sammanlagt två veckor under den senaste 12-månadersperioden om Försäkringskassan, företagshälsovården eller arbetsgivaren har gjort en genomgång av den anställdes rehabiliteringsbehov. Mindre än hälften, 47 procent, av de sysselsatta

med besvär till följd av arbetet och som varit frånvarande från arbetet sammanlagt mer än 14 dagar under den senaste 12-månadersperioden, har fått en sådan genomgång.

I de fall en sådan genomgång av rehabiliteringsbehoven har gjorts, sker den i 42 procent av fallen när den anställde varit sjukfrånvarande mindre än en månad. För nära två tredjedelar, 64 procent, sker en sådan genomgång inom två månader. För 6 procent dröjer en genomgång av rehabiliteringsbehoven mer än 6 månader.

Figur 11. Sjukfrånvarans längd innan genomgång av rehabiliteringsbehov gjordes, andel av anställda med besvär till följd av arbetet, och som varit frånvarande sammanlagt mer än två veckor under de senaste 12 månaderna till följd av arbetsorsakade besvär för vilka en genomgång av rehabiliteringsbehoven har gjorts, totalt, år 2020.



Åtgärder för att lindra, förhindra att besvären kommer tillbaka eller förvärras

Kvinnor går ner i tid eller byter arbetsgivare

Av den sysselsatta befolkningen med besvär till följd av arbetet har 15 procent gått ner i tid eller bytt arbetsgivare på grund av besvären. Kvinnor väljer att gå ner i arbetstid eller byta arbetsgivare i högre grad än män. 17 procent av sysselsatta kvinnor med besvär går ner i tid eller byter arbetsgivare på grund av besvären, jämfört med 10 procent för män.

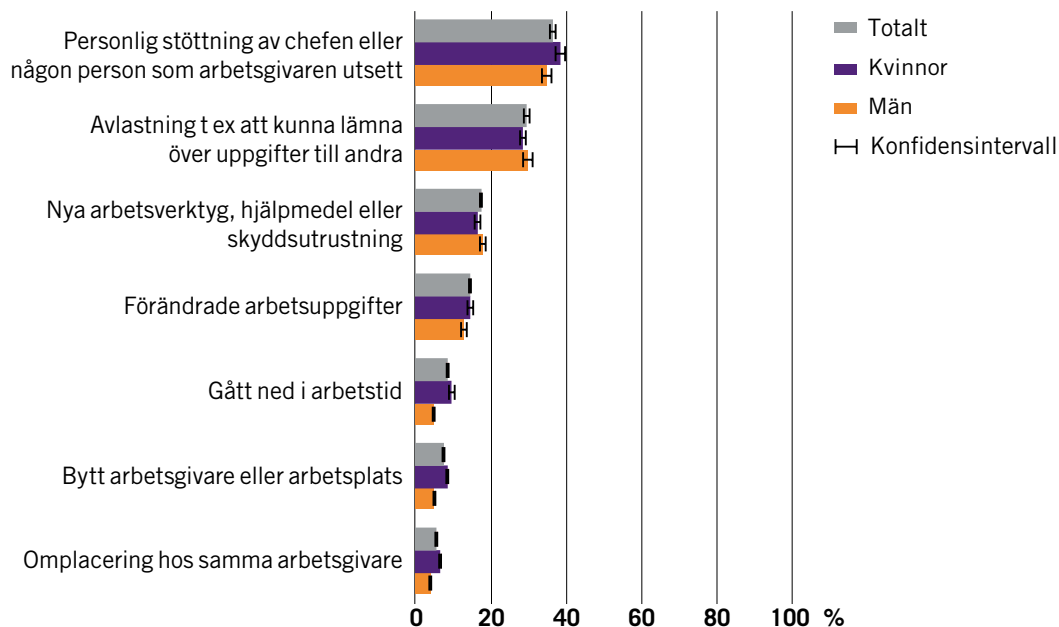
Arbetsgivare erbjuder personlig stöttning och avlastning

Att gå ner i tid eller byta arbetsgivare är exempel på åtgärder där individen själv tar ansvar för att komma till rätta med besvär man har på grund av arbetet, men det juridiska ansvaret för att anställda kan utföra sitt arbete utan risk för ohälsa ligger på arbetsgivaren.

Exempel på enkla åtgärder från arbetsgivarens sida är avlastning, att kunna lämna över arbetsuppgifter till någon annan, och personlig stöttning av chefen eller någon annan person som arbetsgivaren utser. Det är också de åtgärder som är vanligast förekommande.

Av sysselsatta med besvär till följd av arbetet får 36 procent personlig stöttning av chefen eller någon annan person som arbetsgivaren utser, och 29 procent har på grund av besvären fått avlastning till exempel genom att kunna överlämna arbetsuppgifter till någon annan.

Figur 12. Typ av åtgärd, andel av sysselsatta med besvär till följd av arbetet, totalt samt för kvinnor och män, år 2020.



Arbetsgivare har låg kännedom om besvär bland tillfälligt anställda

En förutsättning för att arbetsgivare ska kunna förhindra eller avhjälpa att anställda får besvär till följd av arbetet, är att arbetsgivaren får kännedom om de besvär som anställda har. Det kan vara besvär till följd av nuvarande eller tidigare arbete.

I tre av fyra fall när den anställde har besvär till följd av arbetet, känner den huvudsakliga arbetsgivaren till åtminstone vissa besvär, men i ett av fyra fall är arbetsgivaren ovetande. Att arbetsgivaren inte känner till besvären är vanligare bland yngre anställda än bland äldre. I åldersgruppen 16-24 år kände arbetsgivaren inte till besvären för en tredjedel, 33 procent, av de sysselsatta med besvär på grund av arbetet, jämfört med för 23 respektive 18 procent i åldersgrupperna 39-49 och 50-64 år.

Arbetsgivarens kännedom om besvär till följd av arbetet skiljer markant mellan anställningsformer. För drygt fyra av tio sysselsatta med besvär till följd av arbetet med tillfällig anställning är arbetsgivaren helt ovetande om besvären. För sysselsatta personer med besvär till följd av arbetet med tillsvidareanställning är arbetsgivaren ovetande i hälften så stor utsträckning, två fall av tio.

5 Besvär och sjukfrånvaro efter yrke och näringsgren

I detta avsnitt redovisas resultat efter yrke och näringsgren. Besvärerna som redovisas kan bero på olyckshändelse i arbetet eller andra förhållanden i arbetet än olycka. Besvärerna kan ha orsakats av förhållanden i nuvarande eller tidigare arbete, men personen har haft besvär någon gång under den senaste 12-månadersperioden. Endast grupper med minst 50 svarande redovisas. Det innebär att det kan finnas yrken och/eller näringsgrenar som har hög andel besvär men ändå inte redovisas på grund av att svarsunderlaget är för litet.

Sysselsatta inom vård och utbildning är särskilt utsatta för besvär till följd av arbetet

I tabell 1a och 1b nedan redovisas yrken där andelen sysselsatta med besvär var särskilt hög respektive särskilt låg i förhållande till andra yrken.

Redovisade yrken är indelade efter standard för svensk yrkesklassificering, SSYK, och redovisningen görs på 3-siffernivå eller högre. Urvalet har gjorts med utgångspunkt i skattningen totalt för yrket. I tabellerna redovisas även resultaten uppdelat på andel sysselsatta med besvär för kvinnor och för män.

Skillnaden i andel sysselsatta med besvär mellan de yrken som redovisas i tabell 1a och 1b nedan avseende yrken med särskilt hög respektive låg andel, är inte statistiskt signifikanta inom respektive tabell a och b. Tabellerna ger en indikation om inom vilken grupp av yrken som de sysselsatta är särskilt utsatta för besvär till följd av arbetet, och omvänt i lägre grad utsatta för besvär till följd av arbetet. De yrken som redovisas i tabell 1a, med hög andel besvär, har signifikant högre andel sysselsatta med besvär jämfört med de yrken som redovisas i tabell 1b, med låg andel besvär. Däremot kan man inte säga att sysselsatta inom ett visst yrke är mer eller mindre utsatta för besvär till följd av arbetet inom respektive tabell 1a och 1b.

Bland yrken med hög andel besvär till följd av arbetet återfinns kvinno-dominerade yrken inom vård och utbildning. Bland undersköterskor har nära varannan, 48 procent, besvär till följd av arbetet. Andra yrken med särskilt hög andel sysselsatta med besvär är sjuksköterskor, 46 procent, grundskollärare, fritidspedagoger och förskollärare, 46 procent, och snickare, murare och anläggningsarbetare, 45 procent.

Exempel på yrken med låg andel besvär är revisorer, finansanalytiker och fondförvaltare med flera, civilingenjörstrycken och takmontörer, golvläggare och VVS-montörer med flera. Andelen sysselsatta med besvär till följd av arbetet för dessa yrken är ungefär 20 procent.

Som jämförelse var andelen sysselsatta med besvär till följd av arbetet totalt för alla yrken 32 procent. I rapportens tabellbilaga, tabell 8.3, finns resultat redovisade för en rad andra yrken.

Tabell 1a Yrken med hög andel sysselsatta med besvär, andel av sysselsatta med besvär till följd av arbetet, efter yrke, totalt samt för kvinnor och män, år 2020.

Yrken med hög andel besvär till följd av arbetet							
Yrke (SSYK)		Besvär till följd av olyckshändelse och eller andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse					
Kod	Benämning	Totalt		Kvinnor		Män	
		%	±	%	±	%	±
532	Undersköterskor	48	6	50	7	.	.
222	Sjuksköterskor	46	8	48	8	.	.
234	Grundskollärare, fritidspedagoger och förskollärare	46	6	51	6	31	10
711	Snickare, murare och anläggning sarbetare	45	7	.	.	45	7
235	Andra pedagoger med teoretisk specialistkompetens	41	12	49	13	.	.
	Samtliga	32	1	37	2	27	1

Tabell 1b Yrken med låg andel sysselsatta med besvär, andel av sysselsatta med besvär till följd av arbetet, efter yrke, totalt samt för kvinnor och män, år 2020.

Yrken med låg andel besvär till följd av arbetet							
		Besvär till följd av olyckshändelse och eller andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse					
Yrke (SSYK)		Totalt		Kvinnor		Män	
Kod	Benämning	%	±	%	±	%	±
241	Revisorer, finansanalytiker och fondförvaltare m.fl.	20	7	28	13	15	8
214	Civilingenjörsyrken	20	6	23	13	18	7
120	Chefer inom ekonomi, personal, marknadsföring och försäljning samt annan administration m.m.	20	6	20	9	20	8
332	Försäkringsrådgivare, företags-säljare och inköpare m.fl.	22	4	28	9	19	5
515	Städledare och fastighetsskötare m.fl.	23	9	.	.	20	10
250	Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens inom IT	23	4	33	10	20	5
130	Chefer inom IT, logistik, FoU, fastighetsbolag, bygg- och ingenjörsvksamhet samt tillverkning m.m.	23	7	32	16	21	7
	Totalt för samtliga yrken	32	1	37	2	27	1

Reslutat redovisas inte när skattningen är för osäker.

Hög frånvaro från arbetet bland undersköterskor och sjuksköterskor på grund av besvär till följd av arbetet

Frånvaro från arbetet till följd av besvären kan vara sjukskrivning men även att personen tagit ut semester, flexledighet eller ledighet utan ersättning. Avgörande är att man varit frånvarande från arbetet, på grund av besvär man har till följd av arbetet. Besvären kan ha uppkommit till följd av nuvarande eller något tidigare arbete.

Resultaten avseende frånvaro per yrke som redovisas i tabell 2 nedan är andel som varit frånvarande enligt vad som beskrivs i föregående stycke, minst någon gång under den senaste 12-månadersperioden.

Observera att osäkerhetstalen som också redovisas i tabellen är stora och indelningen i yrken med hög respektive låg andel frånvaro får ses som en fingervisning mer än en exakt bild av verkligheten. I huvudsak är andelen sysselsatta som varit frånvarande från arbetet minst någon gång under den senaste 12-månadersperioden, signifikant högre i de yrken som redovisas

under tabellrubriken yrken med hög andel frånvaro, jämfört med de yrken som redovisas under tabellrubriken yrken med låg andel frånvaro. I övrigt är det svårt att göra jämförelser med hänsyn till stor osäkerhet i skattningarna.

Tabell 2a Yrken med hög andel frånvaro från arbetet, på grund av besvär till följd av arbetet, andel av sysselsatta med besvär till följd av olyckshändelse i arbetet och eller andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse som varit frånvarande minst någon gång under de senaste 12 månaderna till följd av besvär till följd av arbetet, efter yrke, totalt samt för kvinnor och män, år 2020.

Yrken med hög andel frånvaro från arbetet på grund av besvär till följd av arbetet							
Yrke (SSYK)		Totalt		Kvinnor		Män	
Kod	Benämning	%	±	%	±	%	±
532	Undersköterskor	51	10	52	10	.	.
515	Städledare och fastighetsskötare m.fl.	47	22	.	.	54	27
432	Lagerpersonal och transportledare m.fl.	46	16	.	.	45	16
331	Banktjänstemän och redovisningsekonomer m.fl.	43	16	44	17	.	.
222	Sjuksköterskor	39	11	40	12	.	.
	Totalt för samtliga yrken	29	2	31	2	27	2

Tabell 2b Yrken med låg andel frånvaro från arbetet, på grund av besvär till följd av arbetet, andel av sysselsatta med besvär till följd av olyckshändelse i arbetet och eller andra förhållanden i arbetet än olyckshändelse som varit frånvarande minst någon gång under de senaste 12 månaderna till följd av besvär till följd av arbetet, efter yrke, totalt samt för kvinnor och män, år 2020.

Yrken med låg andel frånvaro från arbetet på grund av besvär till följd av arbetet							
Yrke (SSYK)		Totalt		Kvinnor		Män	
Kod	Benämning	%	±	%	±	%	±
214	Civilingenjörsyrken	10	9
150	Chefer inom hälso- och sjukvård samt annan samhällsservice	14	14
834	Maskinförare	15	13	.	.	14	13
741	Installations- och industrielektriker m.fl.	15	9	.	.	15	9
221	Läkare	15	12
	Totalt för samtliga yrken	29	2	31	2	27	2

Sysselsatta med besvär efter näringsgren

I tabell 3 nedan redovisas näringsgrenar där andelen sysselsatta med besvär var särskilt hög respektive särskilt låg i förhållande till andra näringsgrenar.

Indelningen följer svensk näringsgrensindelning (SNI 2007) och redovisningen görs på 3-siffernivå eller högre. Urvalet har gjorts med utgångspunkt i skattningen totalt för näringsgren.

I tabellerna redovisas även resultaten uppdelat på andel sysselsatta med besvär för kvinnor och för män.

Inom näringsgrenarna Vård och omsorg; sociala tjänster samt Utbildning har ungefär fyra av tio sysselsatta någon form av besvär till följd av arbetet. Exempel på näringsgrenar med lägre andel sysselsatta med besvär är Fastighetsverksamhet och Finans- och försäkringsverksamhet. Bland sysselsatta inom näringsgrenen Fastighetsverksamhet har två av tio besvär till följd av arbetet. För jämförelse är andelen sysselsatta med besvär till följd av arbetet totalt, för alla näringsgrenar, 32 procent, alltså tre av tio.

I tabell 3 är skillnaden mellan redovisade näringsgrenar, i andel sysselsatta med besvär till följd av arbetet, bara i undantagsfall statistiskt signifikant. För att med säkerhet kunna uttala sig om skillnader mellan näringsgrenar krävs ett större svarsunderlag.

Tabell 3 Andel sysselsatta med besvär till följd av arbetet, efter näringsgren, totalt samt för kvinnor och män, år 2020.

Näringsgren (SNI2007)		Totalt		Kvinnor		Män	
Kod	Benämning	%	±	%	±	%	±
Q	Vård och omsorg; sociala tjänster	40	3	42	3	34	6
P	Utbildning	38	3	43	4	26	5
E	Vattenförsörjning; avfallsrening, avfallshantering och sanering	35	12	.	.	37	13
F	Byggverksamhet	35	4	28	11	36	4
R	Kultur, nöje och fritid	35	6	41	8	27	8
A	Jordbruk, skogsbruk och fiske	34	8	.	.	30	9
O	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	32	4	37	5	25	5
S	Annan serviceverksamhet	31	6	37	8	22	9
H	Transport och magasinering	30	4	30	9	30	5
I	Hotell- och restaurangverksamhet	30	6	35	8	23	7
C	Tillverkning	29	3	32	7	28	4
N	Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster	29	5	35	8	26	6
M	Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	28	3	32	5	26	4
G	Handel; reparationer av motorfordon och motorcyklar	27	3	30	4	25	3
D	Försörjning av el, gas, värme och kyla	26	11	.	.	23	12
J	Informations- och kommunikationsverksamhet	26	4	35	7	22	4
K	Finans- och försäkringsverksamhet	24	6	34	10	14	7
L	Fastighetsverksamhet	21	8	28	13	15	9
	Totalt för samtliga näringsgrenar	32	1	37	2	27	1

Work-related disorders 2020

Summary

The survey on work-related disorders identifies ill health caused by work among the employed population aged 16-74 years. Ill health may have been caused by an accident or by conditions at work other than an accident. Furthermore, the survey identifies the specific reason for ill health, the type of ill health that employed persons have from work, whether the ill health has led to sick leave, and whether the employer or the affected person has taken any measures at work to alleviate the ill health or to prevent it from recurring. The survey was carried out in the period from April to December 2020 and the reference period is mainly the last 12 months. The appendix of tables presents results in total, as well as by sex, age, education, income, industry, form of employment, occupation, and industry.

One in three employed persons experienced ill health caused by work

The results from the survey on work-related disorders in 2020 show that 32 percent of Sweden's more than 5 million employed experienced ill health caused by work during the last 12-month period. This is an increase from 2018, when the corresponding proportion was 28 percent. A contributing factor to this increase is the increased number of perceived problems due to infection.

Due to the covid-19 pandemic in 2020, it may be reasonable to assume that an increase in infection can be attributed to the pandemic. The survey is designed so that the respondent has the opportunity to state several causes for their work-related problems hence makes it difficult to separate a specific cause that explains the increase overall.

Accidents at work account for a minor share of ill health

The proportion of employed persons with ill health caused by an accident at work accounts for a relatively small share of the total proportion of employed persons with ill health caused by work. Among employed persons, 5 percent experienced ill health caused by an accident at work, and this proportion is the same among women and among men. Work-related accidents that lead to ill health caused by work are mainly accidental falls combined with stumbling, heavy lifting or other overload.

Ill health caused by conditions at work other than an accident increased compared with 2018

It is more common for ill-health caused by work to be the result of conditions at work other than an accident. The proportion of employed persons with ill-health caused by other conditions is 29 percent. This can be compared with 2018, when the corresponding proportion was 25 percent.

The increase in the total proportion of employed persons with ill health caused by work compared with 2018 is mainly due to ill health caused by conditions at work other than an accident. The proportion of employed persons with ill health caused by an accident at work remains unchanged compared with the previous measurement.

Ill health caused by conditions at work other than an accident is more common among women, at 36 percent, than among men, at 24 percent.

High workload the main reason for ill health caused by work

A high workload is the most common cause of ill health from conditions at work other than an accident; this applies regardless of sex, age, income, industry, education, or form of employment. A high workload was the cause of ill health among 64 percent of employed persons with ill health caused by other conditions at work.

Women working in municipalities and regions are particularly vulnerable with regard to ill health from work caused by a high workload, as a high workload is the reason for ill health among 72 percent and 79 percent, respectively, of employed persons with ill health caused by conditions at work other than an accident.

Fatigue and physical pain or aches are common forms of ill health caused by work

Fatigue, physical pain or aches, as well as problems with the neck, shoulders, and arms are the most common forms of ill health among employed persons who experienced ill health caused by work. Among employed persons with ill health caused by work, 74 percent suffered from fatigue. The corresponding share for physical pain or aches was 64 percent, and for problems with neck, shoulders, and arms, the figure was 58 percent.

Ill health due to fatigue and physical pain or aches are the most common forms of ill health caused by work, regardless of sex, age, or income.

Worry and anxiety due to work most common among young people

The youngest age group, 16-29 years, and the age group 30-49 years, to a higher degree experience ill health due to worry or anxiety and symptoms of depression or exhaustion disorder than the age groups 50-64 and 65-74 years. In the age groups 16-29 and 30-49 years, almost every second employed person has ill health due to worry or anxiety.

Few reports of occupational illness caused by work-related ill health

In just under half of the cases of employed persons with ill health due to an accident, the employer or the affected person reported the circumstances of one or more of the accidents that are the reason for their ill health. Ill health from conditions at work other than an accident are reported to a lesser degree than occupational accidents. Among employed persons with ill health due to conditions at work other than an accident, the employer or the affected person reported an occupational illness to the Swedish Social Insurance Agency for at least one of the ailments in 6 percent of the cases.

Ill health caused by work leads to absence

Roughly three in ten employed persons with ill health caused by work have been absent from work full-time or part-time due to the ill health at least once in the past year. In addition to sick leave, absence also includes when the person takes holidays, comp hours, or leave without pay due to their ill health.

Employed persons in health care and education are particularly vulnerable to ill health caused by work

Occupations in health care and education have a relatively high proportion of employed persons with ill health caused by work. For example, almost one in two assistant nurses, 48 percent, experienced ill health caused by work. Other occupations with a particularly high degree of employed persons with ill health are nurses at 46 percent, compulsory school teachers, leisure time child care workers and preschool teachers at 46 percent, and carpenters, masons and construction workers at 45 percent.

Bilaga 1 – Beskrivning av yrkesklassificering SSYK 2012

Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK 2012) är ett system för att gruppera yrken eller arbetsuppgifter för individer. Till grund för SSYK 2012 ligger den internationella yrkesklassifikationen ISCO-08 (International Standard Classification of Occupation 2008). Struktur och uppbyggnad i SSYK och ISCO är densamma, en hierarkisk indelning med fyra nivåer, där antalet siffror i indexeringen anger var i strukturen klassen befinner sig.

Yrkesområde		Huvudgrupper	Yrkesgrupper	Undergrupper
1	Chefsyrken	7	30	57
2	Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens	6	29	113
3	Yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande	5	20	68
4	Yrken inom administration och kundtjänst	4	7	22
5	Service-, omsorgs- och försäljningsarbete	4	15	44
6	Yrken inom lantbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	2	5	10
7	Yrken inom byggverksamhet och tillverkning	6	13	50
8	Yrken inom maskinell tillverkning och transport med mera	3	15	46
9	Yrken med krav på kortare utbildning eller introduktion	6	10	16
0	Militärt arbete	3	3	3
	Totalt	46	147	429

Bilaga 2 – Beskrivning av näringsgrensindelning SNI 2007

Standarden för svensk näringsgrensindelning (SNI 2007) används för att klassificera företag och arbetsställen efter vilken verksamhet de bedriver. SNI ingår i ett internationellt system av ekonomiska klassifikationer och utgår från EU:s näringsgrensstandard NACE. Den gällande versionen av SNI benämns SNI 2007, och motsvarande för EU:s standard är NACE rev. 2.

SNI	Näringsgren
A	Jordbruk, skogsbruk och fiske
01	Jordbruk och jakt (inkl. Service)
02	Skogsbruk
B	Utvinning av mineral
C	Tillverkning
10–12	Framställning av livsmedel, drycker och tobak
13–15	Textilvarutillverkning, tillverkning av kläder och läder m.m.
16	Tillverkning av trä och varor av trä; kork, rotting o.d. utom möbler
17	Pappers- och pappersvarutillverkning
18	Grafisk produktion av reproduktion av inspelningar
19–21	Tillverkning av kemikalier, läkemedel och raffinerade petroleumprodukter m.m.
22	Tillverkning av gummi- och plastvaror
23	Tillverkning av andra icke-metalliska mineraliska produkter
24	Stål- och metallframställning
25	Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater
26-27	Tillverkning av datorer, elektronikvaror och optik, elapparater
28	Tillverkning av övriga maskiner
29–30	Tillverkning av transportmedel
31–32	Tillverkning av möbler, annan tillverkning
33	Reparation och installation av maskiner och apparater
D	Försörjning av el, gas, värme och kyla
E	Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering
38	Avfallshantering; återvinning
36–37, 39	Annat inom avdelning E
F	Byggverksamhet
41	Byggande av hus
42	Anläggningsarbeten
431	Rivning av hus samt mark- och grundarbeten

432	Elinstallationer, VVS-arbeten och andra bygginstallationer
433	Slutbehandling av byggnader
439	Annan specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet
G	Handel; reparationer av motorfordon och motorcyklar
45	Handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar
46	Parti- och provisionshandel utom med motorfordon
47	Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar
H	Transport och magasinering
49	Landtransport; transport i rörsystem
50–51	Sjö- och lufttransport
52	Magasinering och stödtjänster till transport
53	Post- och kurirverksamhet
I	Hotell- och restaurangverksamhet
55	Hotell- och logiverksamhet
56	Restaurang-, catering- och barverksamhet
J	Informations- och kommunikationsverksamhet
K	Finans- och försäkringsverksamhet
L	Fastighetsverksamhet
M	Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
70	Verksamheter som utövas av huvudkontor; konsulttjänster till företag
71	Arkitekt- och teknisk konsultverksamhet; teknisk provning och analys
69, 72–75	Annat inom avdelning M
N	Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster
78	Arbetsförmedling, bemanning och andra personrelaterade tjänster
81	Fastighetservice samt skötsel och underhåll av grönytor
77, 79–80, 82	Annat inom avdelning N
O	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring
841	Offentlig förvaltning
842	Offentliga tjänster (försvar, polis, brand m.m.)
843	Obligatorisk socialförsäkring
P	Utbildning
851	Förskoleutbildning
852	Grundskoleutbildning

853	Gymnasial utbildning
854–856	Annan utbildning (inkl. stödverksamhet till utbildning)
Q	Vård och omsorg; sociala tjänster
86	Hälso- och sjukvård
87	Vård och omsorg med boende
88	Öppna sociala insatser
R	Kultur, nöje och fritid
S	Annan serviceverksamhet
T, U, 00, Blank	Övrigt, oklart

Bilaga 3 – Frågeformulär

SCB har fått i uppdrag av arbetsmiljöverket att ta reda på i vilken utsträckning människor får skador eller andra typer av besvär av arbetet. Vi vill därför ställa några frågor om detta.

- 1 Intervju i samband med AKU
- 2 Intervju vid senare tillfälle (ej i samband med AKU).
- 3 Inte tid just nu men vi kan försöka återkontakta vid senare tillfälle

Bortfall:

- 4 Förhindrad (sjuk, språk etc.)
- 5 Ej anträffad vid försök till återkontakt
- 6 Avböjd medverkan (vill inte svara på frågorna inkl. ej tid)
- 7 Egen bedömning avsluta intervjun (motvillig up, vill inte störa relationen, tidsbrist för att hinna AKU) obs endast i absoluta undantagsfall beskriv

AB1

Jag börjar med att fråga om olyckshändelser och sedan frågar jag om besvär orsakade av andra förhållanden i arbetet.

Har du någon gång under de senaste 12 månaderna haft besvär till följd av en olyckshändelse i arbetet? Tänk på olyckshändelser som inträffat under arbetstid, oavsett var du befunnit dig.

Till IVE:

Det kan vara i nuvarande eller tidigare arbete. Olyckshändelsen kan ha skett tidigare än den senaste 12-månadersperioden.

Tänk på alla olyckshändelser som gett besvär, oavsett om besvären varit tillfälliga eller är bestående. Tänk även på besvär som förvärrats av olyckshändelsen.

Räkna även med olyckshändelser under raster, men räkna inte med olyckshändelser under resor till eller från arbetet (om du inte får göra dessa på betald arbetstid).

- 1 Ja
- 2 Nej --> fråga AB10
- 8 Vet ej --> fråga AB10
- 9 Vill ej svara --> fråga AB10

AB2

Har dessa besvär begränsat dig i ditt arbete?

Till IVE: om up har flera besvär och något besvär begränsat skall ja anges.

Det är up:s egen upplevelse som avses. Även om up inte avstått från någon arbetsuppgift men känt obehag i arbetet av besvären t ex pga smärta, nedsatt rörlighet etc. Blir svaret ja.

- 1 Ja
 - 2 Nej
 - 8 Vet ej
 - 9 Vill ej svara
-

AB3**Har dessa besvär begränsat dig utanför arbetet?**

Till IVE:om up har flera besvär och något besvär begränsat skall ja anges. Med utanför arbetet menas i hemmet och på fritiden.

Det är up:s egen upplevelse som avses. Även om up inte avstått från någon aktivitet men känt obehag utanför arbetet av besvärerna t ex pga smärta, nedsatt rörlighet etc. Blir svaret ja.

- 1 Ja
- 2 Nej
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

AB4**Är det en eller flera olyckshändelser i arbetet som ligger bakom de besvär du haft de senaste 12 månaderna?**

- 1 En --> fråga AB6_alt1
- 2 Flera
- 8 Vet ej --> fråga AB6_alt2
- 9 Vill ej svara --> fråga AB6_alt2

AB5**Hur många olyckshändelser i arbetet ligger bakom besvärerna? Tänk på alla olyckshändelser i arbetet som ligger bakom de besvär du haft de senaste 12 månaderna, även om de inträffade för många år sedan.**

Fyll i antal:

--> Fråga AB6_alt2

88 Vet ej --> fråga AB6_alt2

99 Vill ej svara--> fråga AB6_alt2

Instruktion till programmerare: fråga AB6-AB9 nedan upprepas för varje olyckshändelse i arbetet som ligger bakom de besvär personen haft de senaste 12 månaderna.

AB6

AB6_alt 1 om AB4=1:

Vilket år inträffade olyckshändelsen som ligger bakom besvären?

AB6_alt 2 om AB4=2:

Instruktion till programmerare. Frågorna nedan ställs beroende på antalsuppgiften i AB5:

Om AB5>1 **Vilket år inträffade den senaste olyckshändelsen som ligger bakom besvären?**

Om AB5>1 **Vilket år inträffade den näst senaste olyckan?**

Om AB5>2 **Vilket år inträffade den tredje senaste olyckan?**

Om AB5>3 **Och när inträffade olyckan dessförinnan?**

Om AB5>4 **Och när inträffade olyckan dessförinnan?**

Om AB5>5 **Och när inträffade olyckan dessförinnan?**

Om AB5>6 **Och när inträffade olyckan dessförinnan?**

Om AB5>7 **Och när inträffade olyckan dessförinnan?**

Om AB5>8 **Och när inträffade olyckan dessförinnan?**

Svarsalternativ AB6 samtliga frågor:

1 År 2014 eller tidigare

2 År 2015 – 2018

3 År 2019

4 År 2020

8 Vet ej

9 Vill ej svara

AB7

Vad orsakade olyckshändelsen?

Ange endast ett alternativ se intervjuarinstruktion.

1 Elektricitet, explosion eller brand **Förklaring:** Elfel. Brand. Explosion (antändning av explosivt ämne). Ljusbåge. Statisk elektricitet. Ångexplosion.

2 Damm, gas, rök eller vätskor. **Förklaring:** Sprutande vätska, avrinning, förångning, gasutströmning på ett sätt som inte borde ha inträffat.

3 Material föll, rasade, brast eller sprängdes. **Förklaring:** Fallande föremål. Vältande föremål. Däckexplosioner. Ras av jordmassor. Det inträffade står utanför den skadades kontroll.

4 Fordonskollision, påkörd, skadad av föremål, maskiner, verktyg eller djur. **Förklaring:** Den skadade eller en annan person har tappat kontrollen över ett fordon, ett föremål, en maskin, ett verktyg, ett transportmedel, eller utrustning för förflyttning av material. Avser även utslungade föremål från maskin/verktyg, t. ex. träbit, järnspån.

5 Fall av person. **Förklaring:** Ett fall som inneburit att personen ramlat, halkat, trampat fel eller snubblat och själva fallet lett till skadan. Även skada via annan person som faller.

6 Slog emot något, trampade på något vasst. **Förklaring:** Skadad mot föremål genom egen rörelse. T. ex. slog emot vägg, trampade på spik.

7 Feltramp, lyft eller annan överbelastning. **Förklaring:** Rörelse med en fysisk ansträngning av den egna kroppen. Egenvållad skada.

8 Hot eller våld, chock, rädsla. **Förklaring:** Fysiskt våld eller en traumatisk händelse (t.ex. ett rån). Avsiktig eller oavsiktig skada av annan person som t ex slag, spark, nyp eller rivning.

9 Annan orsak, som inte nämnts ovan, nämligen_____

88 Vet ej

99 Vill ej svara

AB8

AB8 alt_1 om endast en olycka (AB4_1)

En arbetsskadeanmälan till försäkringskassan beskriver omständigheterna kring olyckshändelsen. Har du eller din arbetsgivare gjort en sådan anmälan?

(Svarsalternativ se AB8 alt_2 nedan, samma för alla olyckor)

Om flera olyckor (AB4_2)

AB8 alt_2. Vid första olyckan:

En arbetsskadeanmälan till försäkringskassan beskriver omständigheterna kring olyckshändelsen. Har du eller din arbetsgivare gjort en sådan anmälan för den olyckan?

AB8 alt_2. Upprepas för samtliga följande olyckor:

Har du eller din arbetsgivare gjort en arbetsskadeanmälan för den olyckan?

Till IVE: frågan gäller inte sjukanmälan till försäkringskassan

1 Ja

2 Nej --> fråga AB10

8 Vet ej --> fråga AB10 eller tillbaka till AB6_alt 2 om flera olyckor i AB4-AB5

9 Vill ej svara --> fråga AB10

AB9 upprepas för varje olycka som anmälts

Vilket år gjordes arbetsskadeanmälan?

- 1 1 år (2020)
- 2 Under 2019
- 3 Tidigare än 2019
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

AB10

Nu undrar jag om besvär som beror på andra förhållanden i arbetet än en olyckshändelse. Det kan handla om arbetsbelastning eller att du har ett fysiskt tungt eller monotont arbete, eller är utsatt för kemikalier, buller, stress eller till exempel mobbing.

Har du någon gång under de senaste 12 månaderna haft besvär av sådana förhållanden i arbetet?

- 1 Ja
- 2 Nej --> gå till AB16_1 om olyckshändelse i arbetet de senaste 12 månaderna (AB1=1). Annars avsluta.
- 8 Vet ej --> gå till AB16_1 om olyckshändelse i arbetet de senaste 12 månaderna (AB1=1). Annars avsluta.
- 9 Vill ej svara --> gå till AB16_1 om olyckshändelse i arbetet de senaste 12 månaderna (AB1=1). Annars avsluta.

AB11

Har dessa besvär begränsat dig i ditt arbete?

Till IVE: om up har flera besvär och något besvär begränsat skall ja anges.

Det är up:s egen upplevelse som avses. Även om up inte avstått från någon arbetsuppgift men känt obehag i arbetet av besvären t ex pga smärta, trötthet, nedstämdhet etc. Blir svaret ja.

- 1 Ja
- 2 Nej
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

AB12

Har dessa besvär begränsat dig utanför arbetet?

Till IVE: Om up har flera besvär och något besvär begränsat skall ja anges. Med utanför arbetet menas i hemmet och på fritiden.

Det är up:s egen upplevelse som avses. Även om up inte avstått från någon aktivitet men känt obehag utanför arbetet av besvären t ex pga smärta, trötthet, nedstämdhet etc. Blir svaret ja.

- 1 Ja
- 2 Nej
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

AB13

Nu undrar vi vad du upplever som anledningen till att besvären uppstod. Jag kommer att läsa upp ett antal anledningar och vill att du svarar ja eller nej för var och en av dem.

AB13_1

Uppstod besvären på grund av för hög arbetsbelastning?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

AB13_2

... På grund av för svåra arbetsuppgifter?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

Till IVE: frågan ställs även till egenföretagare. Besvären kan ha uppstått vid en tidigare anställning.

AB13_3

... På grund av otydliga eller motstridiga krav från arbetsgivaren?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

Till IVE: frågan ställs även till egenföretagare. Besvären kan ha uppstått vid en tidigare anställning.

AB13_4

... På grund av bristande stöd eller uppskattning från chefen?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

AB13_5

... På grund av bristande stöd eller uppskattning från arbetskamrater?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

Till IVE: frågan ställs även till egenföretagare. Besvären kan ha uppstått vid en tidigare anställning.

AB13_6

... På grund av osäker anställning?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

AB13_7

... På grund av förläggningen av arbetstiden?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

Till IVE: frågan ställs även till egenföretagare. Besvären kan ha uppstått vid en tidigare anställning.

AB13_8

... På grund av kränkande särbehandling från chefen?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

AB13_9

... På grund av kränkande särbehandling från arbetskamrater?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

AB13_10

... På grund av krävande kunder, patienter, anhöriga, elever, eller motsvarande?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

AB13_11

... På grund av hot eller våld?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

AB13_12

Upplever du att dina besvär uppstod på grund av buller eller stimmig miljö?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

AB13_13

... På grund av påfrestande arbetsställningar eller långvarigt stillasittande?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

AB13_14

... På grund av tung manuell hantering?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

AB13_15

... På grund av korta, upprepade arbetsmoment?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

Ab13_16

... På grund av arbete vid dator eller bildskärm?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

Ab13_17

... På grund av damm (att du utsätts för dammiga miljöer)?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

Ab13_18

... På grund av vatten och våtarbete?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

Ab13_19

... På grund av kemiska och tekniska produkter (i fast eller flytande form eller i gasform)?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

Ab13_20

... På grund av besvärliga temperaturförhållanden, drag eller liknande?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

AB13_21

... På grund av vibrationer?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Uppstod besvären...)

AB13_22

... På grund av smittämnen, t.ex. Bakterier eller virus?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

AB13_23

Upplever du att dina besvär uppstod på grund av någonting annat än de saker vi frågat om?

1. Ja --> fråga AB13_23_a
2. Nej --> fråga AB14
8. Vet ej --> fråga AB14
9. Vill ej svara --> fråga AB14

Om inget JA på någon fråga AB13_1–AB13_23: --> Fråga AB13_24

AB13_23_a

Vad var anledningen till besvären?

Öppen fråga max 80 positioner.

Kontroll att något svar AB13_1– AB13_23 är ja. Om inget ja-svar angetts:

AB13_24

Du har inte angett någon anledning till att besvären uppstod. Vad var anledningen till att besvären uppstod?

1. Aa öppen fråga_____
8. Vet ej
9. Vill ej svara

AB14

En arbetsskadeanmälan till försäkringskassan beskriver omständigheterna kring besvären. Har du eller din arbetsgivare gjort en sådan anmälan?

Om flera besvär: svara ja om något av besvären anmälts.
Frågan gäller inte sjukanmälan till försäkringskassan

- 1 Ja
- 2 Nej --> fråga AB16_1
- 8 Vet ej--> fråga AB16_1
- 9 Vill ej svara--> fråga AB16_1

AB15

Vilket år gjordes arbetsskadeanmälan?

Flera svar kan anges, om arbetsskadan har anmälts vid flera tillfällen eller om flera arbetsskador anmälts

- 1 I år (2020)
 - 2 Under 2019
 - 3 Tidigare än 2019
 - 8 Vet ej
 - 9 Vill ej svara
-

Nedanstående frågor ställs till dem som haft besvär de senaste 12 månaderna av olyckshändelse (AB1=1) eller av andra förhållanden i arbetet (AB10=1). Dessa bildar gruppen som anses ha arbetsorsakade besvär 2020 enligt undersökningen arbetsorsakade besvär 2020.

AB16

Du har nämnt att du någon gång de senaste 12 månaderna har haft besvär på grund av olyckshändelse i arbetet eller andra förhållanden i arbetet. Nu undrar jag vilken typ av besvär du haft. Jag kommer att läsa upp ett antal besvär och vill att du svarar ja eller nej för vart och ett av dem.

AB16_1

Har du haft sömnstörningar?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet)

AB16_2

Har du känt trötthet?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet)

AB16_3

Har du haft huvudvärk?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet)

AB16_4

Har du haft oro eller ångest?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet)

AB16_5

Har du haft fysisk smärta eller värk?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet)

AB16_6

Har du haft symtom på depression eller utmattningssyndrom?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

AB16_7

Har du på grund av arbetet under den senaste 12-månadersperioden haft problem med minne, koncentration eller tankeförmåga?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet. Har du haft problem med...)

AB16_8

... nacke, axel, arm?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet. Har du haft du problem med...)

AB16_9

... ryggen (utom nacke)?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet. Har du haft du problem med...)

AB16_10

... fingrar, hand eller handled?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet. Har du haft problem med...)

AB16_11

... Höfter, bäcken, ben, knä, fötter eller tår?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet. Har du haft problem med...)

AB16_12

...allergi, astma eller hudbesvär?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet. Har du haft problem med...)

AB16_13

... ögon eller syn?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet. Har du haft problem med...)

AB16_14

... Hörselnedsättning, tinnitus eller ljudöverkänslighet?

1. Ja
2. Nej
8. Vet ej
9. Vill ej svara

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet. Har du haft problem med...)

AB16_15

... Heshet eller andra problem med rösten?

1. Ja
 2. Nej
 8. Vet ej
 9. Vill ej svara
-

(Besvär under den senaste 12-månadersperioden på grund av arbetet)
AB17

Har du haft andra besvär till följd av arbetet och i så fall vad?

(Flera svar möjliga)

Besvär i :

16 Huvudet och/eller ansiktet

17 Bröst

18 Lungor och/eller luftvägar

19 Buk, mage, tarmar och/eller övriga bukorgan

20 Hjärta och/eller kärlsystem

21 Blodet och/eller blodbildande organ

22 Hela eller större delen av kroppen

23 Cancer

24 Annat

Om annat:

24_A beskriv _____

25 Nej inga andra besvär

88 Vet ej

99 Vill ej svara

Kontroll att något svar AB16–AB17 är valt. Om inget ja-svar angetts:

Du har inte angett någon typ av besvär. Vilka besvär har du haft till följd av arbetet under den senaste 12-månadersperioden?

AB17_24_aa

1. Aa öppen fråga _____

8. Vet ej

9. Vill ej svara

AB18 (ställs inte till egenföretagare)

Känner din arbetsgivare till dina besvär?

Avser nuvarande arbetsgivare. Om personen har flera arbetsgivare – tänk på huvudsakliga arbetsgivaren

Alternativ 2 används endast om personen spontant går in på att det är olika för olika besvär.

1 Ja

2 Endast vissa besvär

3 Nej --> gå till fråga AB20

8 Vet ej --> gå till fråga AB20

9 Vill ej svara --> gå till fråga AB20

AB19 (ställs inte till egenföretagare)

Vet din arbetsgivare om att du anser att du helt eller delvis fått besvären på grund av nuvarande eller tidigare arbete?

Avser nuvarande arbetsgivare. Om personen har flera arbetsgivare nu – tänk på huvudsakliga arbetsgivaren

Alternativ 2 används endast om personen spontant går in på att det är olika för olika besvär.

- 1 Ja
- 2 Endast för vissa besvär
- 3 Nej
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

AB20

Har du någon gång under de senaste 12 månaderna varit frånvarande från arbetet på heltid eller deltid som följd av dessa besvär?

Avser frånvaro till följd av besvären oavsett om ip sjukskrivit sig eller istället tagit semester, flex eller ledigt utan ersättning. Det räcker med att ett besvär orsakat frånvaron.

- 1 Ja
- 2 Nej --> fråga AB23
- 8 Vet ej --> fråga AB22
- 9 Vill ej svara --> fråga AB22

AB21

Ungefär hur lång tid sammanlagt under de senaste 12 månaderna varade frånvaron till följd av besvären?

För att hjälpa up tala om vilken månad som denna 12-månadersperiod började. Exempel heltid+deltid: 6 dagar på heltid och 10 dagar på deltid blir 16 dagar (2–4 veckor)

- 1 1–3 dagar
 - 2 4 dagar till och med 1 vecka
 - 3 8 dagar till och med 2 veckor
 - 4 Mer än 2 veckor till och med 4 veckor
 - 5 Mer än 4 veckor till och med 2 månader
 - 6 Mer än 2 månader till och med 3 månader
 - 7 Mer än 3 månader till och med 6 månader
 - 10 Mer än 6 månader
 - 88 Vet ej
 - 99 Vill ej svara
-

**Om frånvarande från arbetet beroende på sjukdom under referensveckan:
AB22**

Du sa att du var frånvarande från arbetet under ... (referensveckan). Var det beroende på besvären du nu talat om?

- 1 Ja
- 2 Nej
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

AB23

Har du under de senaste 12 månaderna varit i kontakt med någon vårdpersonal för dina besvär? Som vårdpersonal räknas t.ex. Läkare, fysioterapeut/sjukgymnast, psykoterapeut, kiropraktor.

För att hjälpa up tala om vilken månad som denna 12-månadersperiod började.

- 1 Ja
- 2 Nej
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

**Om mer än två veckors sjukfrånvaro enligt AB21 och inte egenföretagare:
AB24**

Har försäkringskassan, företagshälsovården eller din arbetsgivare gjort en genomgång av dina rehabiliteringsbehov för att underlätta för dig att återgå i arbete?

Up avgör själv om samtal med närmaste chef ska innebära ja, nej eller vet ej

- 1 Ja
- 2 Nej --> gå till fråga AB26_1
- 8 Vet ej --> gå till fråga AB26_1
- 9 Vill ej svara --> gå till fråga AB26_1

**Om genomgång av rehabiliteringsbehov gjorts enligt AB24:
AB25**

Hur länge hade du varit sjukfrånvarande innan någon genomgång gjordes?

- 1 Mindre än en månad
- 2 1 Till 2 månader
- 3 Mer än 2 månader och upp till och med 4 månader
- 4 Mer än 4 månader och upp till och med ett halvår
- 5 Mer än ett halvår
- 6 Upprepade kortare perioder
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

AB26

AB26_1

Har du på grund av dina besvär...**... Gått ned i arbetstid? (Räkna ej in sjukfrånvaro)**

- 1 Ja
- 2 Nej
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

AB26_2

(Har du på grund av dina besvär ...)**... Bytt arbetsgivare eller arbetsplats?**

- 1 Ja
- 2 Nej
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

AB27

AB27_1

Gjordes någon av följande åtgärder för att dina besvär skulle lindras, inte förvärras eller återkomma? Fick du...**... Förändrade arbetsuppgifter?**

- 1 Ja
- 2 Nej
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

AB27_2

(Gjordes åtgärder för att dina besvär skulle lindras, inte förvärras eller återkomma? Fick du...)**... Avlastning t ex att du kunde lämna över uppgifter till andra?**

- 1 Ja
- 2 Nej
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

AB27_3

(Gjordes åtgärder för att dina besvär skulle lindras, inte förvärras eller återkomma? Fick du...)**... Nya arbetsverktyg, hjälpmedel eller skyddsutrustning?**

- 1 Ja
- 2 Nej
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

AB27_4

(Gjordes åtgärder för att dina besvär skulle lindras, inte förvärras eller återkomma? Fick du...)

... Personlig stöttning av chefen eller någon person som arbetsgivaren utsett?

Till iver: frågan ställs även till egenföretagare. Besvaren kan ha uppstått vid en tidigare anställning.

- 1 Ja
- 2 Nej
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

AB27_5

(Gjordes åtgärder för att dina besvär skulle lindras, inte förvärras eller återkomma? Fick du...)

... Omplacering hos samma arbetsgivare?

Till iver: frågan ställs även till egenföretagare. Besvaren kan ha uppstått vid en tidigare anställning.

- 1 Ja
- 2 Nej
- 8 Vet ej
- 9 Vill ej svara

www.av.se

Vår vision: Ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet



**ARBETSMILJÖ
VERKET**